AWE Mainta
E DIFERENCIA DEN NOTICIA

PVV KIER SUPERVISION MAS STRICTO RIBA CORUPCION NA ARUBA Y OTRO ISLANAN CAS

2

E PREHUICIO DI GENERO DEN VIOLENCIA DOMESTICO 3

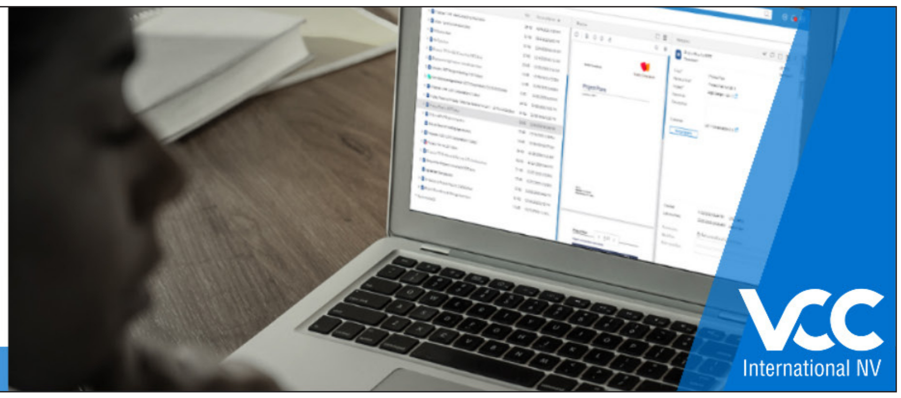
ENTREGAMENTO DI LISTANAN A DECEPCIONA MAS TANTO 4

AWEMainta.NL 21

CONSUMENTENVERTROUWEN IN ARUBA BLIJFT DALEN

INZICHT IN BELANGRIJKE TRENDS VOOR Q2 2024

PVV kier supervision mas stricto riba corupcion na Aruba y otro islanan CAS

E partido Hulandes PVV a haci un yamada pa un supervision mas stricto riba corupcion y integridad na Aruba, Corsou y Sint Maarten. Parlamentario Peter van Haasen a expresa su preocupacion tocante e corupcion amplio den e paisnan autonomo aki di Reino Hulandes. El a declara cu independencia economico y bon gobernacion ta posibel solamente cu un gobierno transparente y integro.

Van Haasen a entrega preguntanan por escrito na september 2024, den cual el a boga pa monitor corupcion segun e standard di organisacionnan manera Transparency International. Segun PVV, ta esencial pa Hulanda sigui e desaroyonan riba e islanan activamente y interveni si ta necesario pa garantisa cu e reformanan acorda ta wordo implementa. E reformanan aki ta crucial pa fortalece e economia y mehora gobernacion den e region.

E preocupacionnan di PVV ta bin na un momento di instabilidad politico riba e islanan, unda corupcion y mal maneho a dificulta ehecucion di reformanan esencial. Durante e crisis di corona, Hulanda a otorga prestamonan di emergencia na Aruba, Corsou y Sint Maarten, pero a cambio a exigi reformanan profundo riba tereno di gobernacion, economia y maneho social. PVV a enfatisa repetidamente cu corupcion ta un obstaculo grandi pa desaroyo di e islanan y cu sin supervision efectivo e reformanan tin poco chens di exito. Segun Van Haasen, ta deber di Hulanda pa stimula e islanan pa cumpli cu e acuerdonan haci y garantisa cu e ayudo ta wordo uza pa implementa mehoracion structural, manera den enseñansa, cuido medico y cobramento di belasting.

Aunke Van Haasen ta afirma cu e paisnan den Reino ta autonomo, e ta subraya cu Hulanda tin un responsabilidad moral pa garantisa cu e habitantenan di e islanan ta beneficia di bon gobernacion y oportunidadnan economico husto. E ta spera cu un control mas stricto riba corupcion lo contribui na un clima politico mas stabiel y un mayor prosperidad p'e islanan.

Cu e yamada aki, PVV ta mustra claramente cu nan ta siguiendo e situacion na Aruba y e otro islanan CAS criticamente y cu nan ta boga pa accion pa mehora integridad y gobernacion den e region, na beneficio di e habitantenan di e islanan y Reino Hulandes den su totalidad.

E traicion tras di status aparte:

Con e futuro di Aruba a wordo entrega den silencio

ARUBA, un tempo e simbolo orguyoso di autonomia den Reino Hulandes, awor ta haya su mes den un caida tragico. Unda antes nos a lucha pa nos Status Aparte, cu e idea cu Antias tabata explota nos, awor nos ta den un posicion unda cada bes mas nos mester roga Hulanda pa ayudo. Ta un realidad tristo cu pa gran parti nos mester gradici nos mes p'esaki. Nos propio lidernan, nos propio hendenan, a maneha nos pais di tal forma cu awor nos ta depende atrobe di stranheronan pa resolve nos desasternan economico.

Kisas loke ta haci mas dolor ta con e dependencia aki a sali na cla durante e pandemia di COVID-19. Mientras cu e pueblo tabata den incertidumbre, decisionnan a wordo tuma cu a mina e fundeshi di nos autonomia. Un di nos lidernan a bay Hulanda, a firma contractnan cu a pone nos bek na cadena di Reino, y a haci tur esaki sin consulta e voz di pueblo. E traicion aki a wordo scondi bou di e capa di un emergencia, pero e no tabata nada menos cu un farsa pa entrega nos Status Aparte bek sin consultacion.
E accionnan aki no solamente a hinca nos den un situacion dificil, pero tambe a destrui e confiansa di e pueblo den nan lidernan. Mientras cu e crisis economico a sigui, a bira bisto cu nos no por a garantisa e independencia cu nos antepasadonan a lucha pe. Esnan na poder a entrega nos soberania keto keto, y awor e consecuencianan di e actonan cobarde aki ta cuminsa sali na cla poco poco.

Loke nos ta mira awor ta un sociedad cu ta lucha pa keda riba pia den un tormenta cu parcialmente a wordo causa pa nos propio liderazgo. E pandemia di COVID-19 a wordo uza como cortina di huma, mientras cu tras di cortina dealnan tabata wordo cera cu ta pone nos bek den gara di Hulanda. Esaki no ta un partnership; esaki t'e entrega simbolico di nos autonomia. Y mientras cu e berdad ta sali na cla, ta resta nos un pregunta: pa cuanto tempo mas nos ta laga e traicion aki sigui?

E prehuicio di genero den violencia domestico

NA Aruba, abuso domestico ta un problema ampliamente reconoci, pero tin un banda scondi cu ta keda mayormente sin wordo menciona—abuso contra hende homber. Mientras cu sociedad ta lihe pa condena violencia contra hende muhe, hende homber cu ta experencia abuso hopi biaha ta sufri den silencio. E abuso aki por tuma hopi forma—fisico, emocional y psicologico—y frecuentemente ta wordo ignora debi na normanan social cu ta spera hende homber pa suprimi nan emocionnan y no reacciona, ni sikiera ora nan ta wordo provoca.

Algun hende muhe ta explota e expectativanan cultural aki, sabiendo cu hende homber probablemente no lo bringa bek pa miedo di wordo etiketa como e agresor. Den e casonan aki, hende homber ta wordo manipula y someti na abuso, mientras cu hende muhe ta uza e prehuicio inherente di sociedad na nan bentaha. Victimanan masculino di violencia domestico hopi biaha ta reticente pa busca ayudo pasobra nan tin miedo di wordo husga of ridiculisa. Den un sociedad unda hende homber tradicionalmente ta wordo mira como protector, admiti di ta un victima por wordo mira como un señal di debilidad, agregando n'e stigma y isolacion cu e hende hombernan aki ta enfrenta.

Un di e motibonan principal pakico abuso contra hende homber ta keda scondi na Aruba t'e falta di recursonan disponibel pa victimanan masculino. Mientras cu tin refugio y sistemanan di sosten na luga pa hende muhe, hende homber tin opcionnan limita. Sin refugio sigur of servicionan di conseho specifico, hende homber cu ta wordo abusa hopi biaha no tin ningun caminda pa bay. E sistema legal na Aruba tambe por ta prehuicia na fabor di hende muhe den disputanan domestico. Den algun caso, hende homber cu ta purba defende nan mes of papia por hasta core e riesgo di wordo mira como e agresor, complicando ainda mas nan capacidad pa scapa di situacionnan abusivo.

Pa atende e problema scondi aki, Aruba mester tuma pasonan significante den direccion di crea un comprension mas inclusivo di violencia domestico. Campañanan di educacion publico cu ta desafia rolnan tradicional di genero y ta aumenta conscientisacion tocante abuso contra hende homber ta crucial. Ademas, gobierno mester crea sistemanan di sosten specificamente diseña pa hende homber, incluyendo refugio y servicionan di salud mental. E sistema legal tambe mester lucha pa neutralidad, sigurando cu tur victima di abuso, sin importa nan genero, ta wordo tuma na serio.

Finalmente, abuso no conoce genero y ta tempo pa reconoce cu hende homber tambe por ta victima. Door di saca na luz e forma scondi aki di violencia, Aruba por cuminsa atende e spectrum completo di abuso domestico y provee sosten pa tur victima, sigurando cu ningun hende ta wordo laga den sombra.

Tardansa den casonan hudicial:

Kico ta pasando den e sistema hudicial?

DEN e casonan contra Alpina y Flamingo, cu ta tumando respectivamente shete y cinco aña, e pregunta ta wordo haci cada bes mas frecuente: pakico casonan hudicial den cierto partinan di Reino ta tarda asina hopi? E falta di transparencia y splicacion tocante e tardansanan aki ta lanta preguntanan tocante e eficiencia di e sistema hudicial, specialmente ora casonan manera Alpina y Flamingo ta dura hopi mas di loke ta wordo spera.

Un punto di preocupacion importante ta si e corte local ta efectivo y imparcial den nan trabou. Un ehempel di esaki t'e caso Avestruz, unda un hues for di Hulanda a wordo bula pa evita e apariencia di parcialidad. Esaki ta lanta preguntanan fundamental tocante e confiansa den e huesnan local. Pakico huesnan Hulandes ta necesario den prome instancia, pero huesnan local ta wordo uza p'e apelacion, unda castigonan a hasta wordo aumenta? E decision pa uza huesnan local, sigui pa castigonan mas pisa, ta crea duda tocante e credibilidad di e sistema hudicial.

Banda di e preocupacionnan tocante imparcialidad, tambe ta wordo considera e obstaculonan burocratico y e pregunta si tin influencianan politico of social cu ta causa e tardansanan aki. Den hopi otro parti di Reino, casonan hudicial raramente ta dura asina tanto, locual ta lanta e pregunta si tin un problema fundamental cu e funcionamento di e sistema hudicial n'e luganan aki.

E caracter duradero di e casonan aki por mina e confiansa di publico den husticia. Tardansanan sin splicacion cla, of e sentimento cu tin metemento politico, por conduci na desconfiansa. Esaki no solamente ta trece incertidumbre pa victima y acusadonan, pero tambe por tin un impacto psicologico grandi riba e sociedad en general.

P'esey ta crucial pa tin mas transparencia tocante pakico e casonan hudicial aki ta tarda asina tanto. E tardansanan aki t'e resultado di un falta di recurso, of tin asuntonan subyacente cu mester wordo atendi? Publico merece un contesta cla riba e preguntanan importante aki pa restaura e confiansa den e sistema hudicial.

Entregamento di listanan a decepciona mas tanto

FOR di diahuebs atardi e tension politico a lanta cerca e 12 partidonan politico cu a registra nan participacion na Conseho Electoral Aruba, pa participa den e proceso electoral di dia 9 di December proximo.

Varios partido a reuni na nan sede di partido pa presenta nan lista di candidatonan pero no tur a haci esaki ya cu no tur tabata un sede oficial of tabata cla cu nan lista di candidatonan y na final di anochi, varios partido no a logra den e proceso aki.

E problema grandi pa mayoria di partido participante, tabata con pa haya ciudadanonan interesa pa subi lista y pasa pa forma parti di e arena politico aki na Aruba, caminda pa algun tempo caba tabata reina un ambiente negativo, ofensivo y insulto contra di otro.

E dos partidonan cu a ser tilda di ta tradicionalista esta MEP y AVP tabat'e unico nan cu a logra di crea un lista completo cu 29 candidato mientras cu partido UPP di Booshi Wever pero cu e biaha aki ta ser guia pa Giovanni Trim, a logra un lista limita di solamente 4 candidato mescos cu e partido HTC cu tambe a logra na inscribi solamente 4 candidato na Conseho Electoral.

Partido MIA tambe a presenta cu solamente 5 candidato y CURP tambe a presenta un lista cu menos cu 10 candidato mescos cu tabat'e caso cu partido MAS di Marisol Lopez Tromp.
Un di e prome partidonan pa anuncia oficialmente su lista tabata RAIZ, cu a presenta un lista di 11 candidato dunando e impresion cu nan no a haya un candidato pa yena e vacatura laga pa Geoffrey Wever.

E partido nobo Futuro tampoco a convence den su presentacion oficial como partido politico, ya cu e partido lo tin solamente 10 candidato riba lista pa proximo eleccion y sin duda no a presenta un lista cu ta mustra solido.

Otmar Oduber a sorprende na momento di a presenta un lista di partido PPA cu 16 candidato cual ta uno menos cu e lista cu PPA a presenta pa eleccion di 2021.

E dos partidonan grandi tambe tabatin problema pa yena lista y pa banda di 7'or di diahuebs anochi, no tabata probabel pa MEP keda cla cu su lista pero na final di anochi a logra esaki pero a sorprende cu postulacion di ex minister Endy Croes kende a pasa pa ocupa e puesto number 4 riba e lista geel cual puesto tabata ser ocupa pa ex Minister Glenbert Croes.
Loke ta sigui awor ta campaña di cas pa cas buscando sosten di pueblo pero na mes momento scuchando necesidadnan di henter pueblo.

Por lo general tin cu señala cu mayoria di e listanan entrega, a decepciona, sigura ora cu tin politiconan pa añanan ta papia cu mester bin c'un politica nobo pero nan a presenta un lista ayera na Conseho Electoral cu den ningun forma ta duna indicacion cu nan mes a habri porta pa un tipo di politica nobo.

AWE
LOTTO 5
Afl.
2.100.000,-
Selecta:
Selecciona cinco (5) number entre 1 y 35
03 12 15 24 33
Multi Draw:
Selecta bo numbernan pa e sorteo desea y siguiente sorteonan. Pa asina bo keda den wega!
03 12 15 24 33 X2
03 12 15 24 33 X3
03 12 15 24 33 X4
03 12 15 24 33 X5
Afl 4
Combo: Puntra bo rebendedo pa opcionan di combo.
www.lottoaruba.com
LOTTO
Cambiando bida...

Prijs pa dozijn di webo local tin un prijs fiho

E prijs pa un dozijn di webo local (webo bruin) ta Awg. 6,80. E ta un solo prijs pa dozijn di tur grandura di webo local. Pa loke ta trata webo importa supermercadonan por aplica un margen di maximo 60 ct pa dozijn riba prijs di wholesaler.

Prijs pa dozijn di webo importa (webo blanco) ta varia semanalmente. Controladonan lo bay ta controla diariamente e prijs di webo importa den supermercado basa riba e factura di compra. DEACI ta pidi tur supermercado pa coopera cu su controladonan y mustra e ultimo factura di compra di webo importa.

Gobernador Ontslag Min Oderwijs en Sport

GOBERNADOR a tuma e decision pa retira señor E.J.H. Croes for di su funcion di minister. E decision pa retira minister Croes a wordo tuma despues cu a sali na cla den Parlamento durante un reunion publico dia 15 di october 2024, cu e minister no tin e confiansa mas di Parlamento. Señor E.J.H. Croes a pidi despues den un carta cu fecha 16 di october 2024 pa e wordo retira como minister responsabel pa Ministerio di Enseñansa y Deporte.

BCA ta lansa encuesta digital tocante confiansa den placa efectivo

PA por compronde miho con consumidornan na Aruba ta uza y percibi placa efectivo denomina na florin Arubano, Banco Central di Aruba (BCA) lo tene un encuesta digital tocante e confiansa den placa efectivo durante e periodo di 19 di October 2024 te cu 9 di November 2024.

E meta di e encuesta aki ta pa midi con hopi consumidornan ta uza placa efectivo (placa di papel y monedanan di florin Arubano), nan conocemento di e diferente denominacionnan di nos placa di papel y monedanan di florin y e nivel di confiansa den e autenticidad y e calidad di nos placa di papel di florin.

E data obteni lo asisti CBA na amplia su conocemento di e actividadnan economico y preferencia di consumidor, mantene e confiansa den e florin, formula recomendacionnan pa e maneho relevante y subraya deficiencia den alfabetismo financiero.

BCA ta sigura cu e encuesta ta estrictamente anonimo y tur informacion obteni lo wordo trata confidencialmente y uza solamente pa metanan estadistico y pa maneho.

BCA ta encurasha tur residente di Aruba, cu tin 18 aña of mas, pa completa e encuesta aki. Pa participa, bishita e website di BCA www.cbaruba.org, pagina di Instagram 'Centrale Bank van Aruba' y pagina di Facebook 'Aruba su Florin' y completa e encuesta prome cu e deadline di 9 di November 2024.
Si tin cualkier pregunta adicional, por fabor tuma contacto cu e Departamento di Sistemanan di Pago di BCA via email payment.systems.department@cbaruba.org

Sosten di lista di candidato di partidonan politico

CONSEHO Electoral Aruba como hoofdstembureau tin e poder relativo pa cu e entregamento di lista di candidatonan di partidonan politico, investigacion y determinacion di validez di e lista, numeracion y asignacion di color di e lista nan, determinacion di resultado di eleccionnan y tambe e preparacion di geloofbrieven.

Entregamento di lista di candidatonan di partidonan politico ta tuma luga diabierna, 18 di October 2024, for di 9'or di mainta te cu 4'or di atardi na Hoofdstembureau, Schoolstraat #2.

Presidente Suplente Sra. Grasita Griffith a informa cu e partidonan politico cu no a logra un (1) asiento durante e eleccion ultimo na 2021 mester ricibi sosten di nan lista politica cu 586 firmanan di votadonan. Esaki ta 1% di e votonan valido di e eleccion anterior.

Firma pa sostene lista di candidatonan di partido politico por wordo haci entre **21 di October** te cu **29 di October 2024** *(excluyendo weekend)* di **9:00AM** te **8:30PM** na:

- Dependance Censo @ L.G Smith Boulevard 66
- Hulpbestuurskantoor Noord
- Hulpbestuurskantoor Savaneta

Pa mas informacion, bishita e website oficial di Conseho Electoral Aruba na er.aw y sigui nan na Facebook y Instagram @consehoelectoralaruba.

E plataforma nan lo sirbi como un recurso importante pa votadonan, partidonan politico y publico general, pa keda al dia cu anuncionan, fecha nan y guia relevante p'e eleccion di Aruba.

Partidonan politico ta entrega lista di candidato:

Sorpresa y decepcion na caminda pa eleccion

AYERA tabata un dia importante den preparacion pa eleccion na Aruba: *e partidonan politico mester a entrega nan lista di candidato.* Despues di simannan di trabou intensivo, consideracion cuidadoso y basta dolor di cabes, e partidonan a logra compila nan listanan definitivo. E fecha di entrega a marca e comienso di e fase final direccion e eleccion, cu lo tuma luga dia 6 di december.

Cu e listanan entrega, e partidonan politico awor ta cla p'e ultimo fase di nan campaña. Den e proximo simannan nan lo presenta nan puntonan di bista y plannan n'e votadonan, cu e speransa di gana e fabor di pueblo. Finalmente, pueblo di Aruba lo bay urna electoral dia 6 di december pa determina cua partido lo representa nan miho.

E preparacion pa eleccion ta priminti di bira emocionante, cu diferente direccionnan politico y candidatonan nobo.

Awor cu e listanan ta fiho, e lucha pa gana e curason di e votado ta cuminsa di berdad.

A21	AVP	MEP	MAS	LPR	RAIZ
1. Miguel Mansur	1. Wendrick Cicilia	1 Evelyn Wever-Croes	1 Marisol Tromp	1 Rycon Santos do Nascimento	1. Ursell Arends
2. Zoraida Conijn-Berkel	2. Mike de Meza	2 Dangui Oduber	2 Aquannette Gunn	2 Rene Wild	2. Misha Raymond
3. Joase-Ann Van Der Biest	3. Arthur Dowers	3 Xiomara Maduro	3 Gilmar Werleman	3 Yulieth Roos-Vaca Ruiz	3. Randall Leon
4. Gerald Vingal	4. Stephany Sevinger	4 Endy Croes	4 Armand Kelly	4 Frances Malca Caceres	4. Raymond Kamperveen
5. Hans Zaandam	5. Mervin Wyatt Ras	5 Rocco Tjon	5 dr. Michel Mungra	5 Vivian Parejo Zuniga-Lacle	5. Carlos Guiamo
6. Abigaél Arends	6. Jennifer Arends-Reyes	6 Hendrik Tevreden	6 Jamal Khan	6 Dionne Jie Sam Foek	6. Twyma vd Biezen
7. Flora Petronilia	7. Clifford Heyliger	7 Edgar Vrolijk	7 Arthur La Moria	7 Michael Lopez	7. Aaron Verschuur (docter)
8. Raymundo Dijkhoff	8. Sonali Acosta	8 Shailiy Tromp Lee			8. Luigi Rasmijn (empresario)
9. Antonius Schouten	9. Carlos Bermudez	9 Setty Christiaans			9. Marisabel Croes-Arends
	10. Marlon Sneek	10 Alvin Molina			10. Anouk Balentina
	11. Otami Thomasia	11 Sharissa Arends-Tromp			11. Kinshasa vd Bliek
	12. John Hart	12 Rodymar Geerman			
	13. Dennerich Kelly	13 Marco Berlis			
	14. Jamilah de Mey	14 Aldrin Lampe			
	15. Junior Croes	15 Nataly Geerman			
	16. Chris James	16 Ricky Hoek			
	17. Conny Connor	17 Shannon Henriquez			
	18. Maria van der Biezen	18 Erwin Lopez			
	19. Jillianne Lopez	19 Eric Genser			
	20. Diana Bikker	20 Michelle Steenvoorde-Lacle			
	21. Clyde Burke	21 Nataly Arends			
	22. Jennifer Franken	22 Shirley Rafini			
	23. Madeleine Kelly	23 Stephany Croes			
	24. Adeline Oliviera	24 Haime Winterdaal			
	25. Astrid Vries	25 Nolan Thomas			
	26. Ferdinand Franca	26 Chito Geerman			
	27. Norman Roos	27 Jeffrey Schuilenburg			
	28. Zuleika Wever	28 Rene Kock			
	29. Mike Eman	29 Marceleine Paskel			

PPA	FUTURO	HTC	MIA	CURPA	UPP
1 Otmar Oduber	1 Gerlien Croes	1 Gilbert Webb	1 Helena Croes	1 Eric Ras	1 Giovanni Trim
2 Eduard F. Pieterzs	2 Geoffrey Wever	2 Victor Rosario	2 Marlo Maduro	2 Arondino Croes	2 Izaak de Jong
3 Lissette N. Winklaar - Franken	3 Gino Goeloe	3 Lino Croes	3 Maria van der Ham	3 Ashan Tromp	3 Pieter Weert
4 Rudy R. Richardson	4 Ruthlin Lindor	4 Roberto Tromp	4 Jessica Caous-Wernet	4 Max Robert	4 Haligan Riley
5 Rigoberto M. Sint Jago	5 Muzanine Wever		5 Albertico de Cuba	5 Janeth Orozco	
6 Marc A. Lindero Fowler	6 Gregory Ras			6 Lawrence Hector	
7 Ainsley L. Leonard Kelly	7 Jeremy Erasmus			7 Renato Vrolijk	
8 Gabriela Gonzales O. Calderon	8 Rondel Heiliger				
9 Ilidio J. Dumfries	9 Della Lopez				
10 Arthur E. Paneflek	10 Omar Quandus				
11 Charles E. Emile Bennett					
12 Edgard A. Suñe Leon					
13 Kevin T. Ka Ghie Yee					
14 Shanwar A. Moshé B					
15 Wilston J. Tavarez Portez					
16 Jacqueline Woodley					

Di lealtad pa strategia:

Ki tipo di votado bo ta?

MIENTRAS cu eleccion ta yegando, ta bira mas importante cu nunca pa compronde e comportacion di votadonan. Votacion ta un di e hermentnan mas poderoso cu votadonan tin pa influencia e direccion di nan pais, pero no tur votado ta wordo motiva p'e mesun cosnan. Algun ta enfoca riba ideologia, mientras cu otronan ta vota basa riba strategia of lealtad personal.

Den un sistema democratico, e variedad di motibonan pakico hende ta vota ta refleha e complehidad di e electorado. Di votacion tactico te escogencianan emocional, ta util pa refleha riba kico ta motiva bo pa bay urna electoral. Conociendo bo motivacion por yuda bo deposita un voto mas intencional, sigurando cu bo escogencianan ta alinea cu bo balor y speransanan pa futuro di Aruba.

Hopi biaha votadonan ta acerca eleccionnan cu diferente strategianan. Un di esnan mas comun t'e voto tactico, unda un persona ta scoge un candidato cu kisas no ta su prome escogencia, pero ta wordo mira como e miho opcion pa preveni un otro candidato di gana. Votacion tactico hopi biaha ta wordo mira den eleccionnan competitivo unda votadonan ta priorisa derota un hende cu nan no ta sostene.

Un otro tipo comun t'e voto ideologico, unda individuonan ta vota basa puramente riba nan creencia y balornan personal. Hasta si e candidato cu nan ta prefera tin poco chens di gana, nan ta sinti cu ta importante pa alinea nan voto cu nan conviccionnan. Votacion strategico tambe ta hunga un rol; den e caso aki, votadonan por sostene un candidato mas debil tempran den e lucha pa duna nan partido preferi un bentaha mas despues.

Votacion di identidad ta un otro forma, unda votadonan ta wordo motiva pa nan conexion cu un grupo social, etnico, of regional particular. Den e casonan aki, lealtad na un identidad comparti hopi biaha ta pisa mas cu consideracion di politica. Mientras tanto, e voto emocional ta wordo motiva pa sentimentonan en bes di logica, unda e carisma di un candidato of e reaccion emocional di e votado na eventonan actual ta forma nan decision.
Hopi votado Arubano tambe por uza nan voto como un forma pa expresa insatisfaccion cu e sistema politico. E voto di protesta aki hopi biaha ta wordo mira ora individuonan ta vota contra un candidato of partido cu nan no ta gusta, en bes di vota na fabor di un hende cu nan ta sostene. Ta un manera pa manda un mensahe p'e esfera politico.

Otronan por deposita nan voto basa riba ganashi personal

di corto plaso. Conoci como un voto oportunista, esaki ta sosode ora un votado ta scoge un candidato cu ta ofrece beneficionan directo, manera promesanan di fabornan of recompensanan. Di otro banda, algun votado ta haci nan escogencia a traves di un voto racional, analisando cua opcion ta ofrece e miho resultado di costo-beneficio pa nan of pa sociedad en general.

Algun votado ta tuma nan decisionnan basa riba actuacionnan den pasado. E votadonan retrospectivo aki ta evalua si e partido of candidato actual a haci un bon trabou, recompensando of castigando nan na urna electoral basa riba nan accionnan den pasado. Contrariamente, votadonan prospectivo ta enfoca riba promesanan pa futuro, votando p'e candidato cu nan ta kere lo trece e miho resultadonan bayendo dilanti.

Finalmente, tin votadonan leal na partido, cu ta sostene e mesun partido consistentemente pa motibo di lealtad di hopi tempo. P'e votadonan aki, e balor y politicanan principal di nan partido ta suficiente pa sigura nan voto, sin importa e candidatonan specifico cu ta postula.

Mientras cu eleccionnan ta yegando cerca, votadonan Arubano mester tuma tempo pa refleha riba nan comportacion di votacion. Sea cu bo motivacion ta wordo impulsa pa creencianan personal, un deseo pa blokia un candidato, of lealtad di hopi tempo, compronde pakico bo ta vota manera bo ta haci ta clave pa tuma decisionnan informa. Bo ta un votado tactico enfoca riba strategia, of bo ta basa bo escogencianan riba identidad of ideologia? Bo voto ta forma futuro di Aruba y sa kico ta motiva bo t'e prome paso pa haci'e conta.

Brazil t'e contaminado di oceano di mas grandi

Cu desperdicio di plastic den Latino America

BRAZIL t'e pais lider den Latino America pa loke ta contaminacion di oceano door di desperdicio di plastic, ocupando e di ocho luga globalmente, segun un estudio publica p'e ONG Oceana.

E nacion Suramericano ta contribui 1.3 miyon ton di desperdicio di plastic n'e oceano cada aña—ekivalente n'e peso di 1.3 miyon auto chikito. E cifra aki ta representa alrededor di 8% di tur plastic cu ta yega n'e oceanonan di mundo. Mientras e desperdicio aki ta acumula den awa, e ta haci daño na bida marino y, na su turno, ta afecta e calidad di fuentenan di cuminda humano.

Microplastic ya a bira parti di e dieta humano, ya cu e particulanan chikito aki a wordo haya den e stoma di 9 di cada 10 especie di pisca mas consumi globalmente, causando un riesgo pa salud publico. Na Brazil, plastic a wordo identifica den e stoma di mas di 200 especie marino y 98% di piscanan Amazonico analisa a wordo haya cu plastic of microplastic den nan intestinonan.

A pesar di t'e productor di plastic di mas grandi den Latino America, Brazil no tin legislacion pa regula e produccion di e material aki, cu ta representa un menasa significante pa ecosistemanan.

E rapport ta haci un yamada n'e gobierno Brasileño pa acelera e aprobacion di un ley enfoca riba principionan di economia circular pa maneho di plastic y pa inverti den investigacion y desaroyo pa alternativanan manera materialnan reusabel of compostabel.

"Ta crucial pa compronde cu e plastic cu ta contamina nos oceanonan ta resultado di un modelo di produccion y maneho di deshecho cu mester cambio urgente," Ademilson Zamboni, oceanografo y director general di e ONG, a bisa. El a enfatisa cu *"e industria no por sigui nenga su responsabilidad"* y cu e gobierno mester "lidera un transicion."

Contaminacion di plastic ta wordo reconoci como un crisis global pa Nacionnan Uni, siendo e di dos menasa ambiental di mas grandi p'e planeta cu impactonan negativo riba tur ecosistema, incluyendo biodiversidad marino.

Nacionnan Uni a delinea un 'roadmap' urgiendo un reduccion den produccion di plastic y mehoracion den sistemanan di reciclahe, cu por reduci contaminacion di plastic cu 20% pa 2040.

Maduro ta insisti cu María Corina Machado a huy pa Spaña

E lider di oposicion ta nenga: 'Mi ta aki na Venezuela'

PRESIDENTE Venezolano, Nicolás Maduro, a afirma cu lider opositor María Corina Machado a bay di exilio na Spaña, un afirmacion cu Machado mes a nenga rotundamente. Durante un presentacion televisa, Maduro a afirma cu Machado a sigui e caminda di Edmundo González Urrutia, candidato presidencial cu tambe a busca refugio na Spaña despues di a ser presiona pa gobierno y Fiscalía General. Referiendo na e lider opositor den forma di burla como "la sayona", Maduro a enfatisa cu e la "huy" for di e pais.

Sinembargo, Machado, kende ta biba semi-clandestinamente desde dos luna pasa pa motibo di persecucion di su elaborado y simpatisantenan, a nenga e afirmacionnan di e mandatario. Den un entrevista cu Venezolano TV, el a insisti:*"Venezolanonan sa cu mi ta aki na Venezuela, y Nicolás Maduro tambe sa. Nan ta desespera pa sa unda mi ta, pero obviamente, mi ta proteha mi mes."*

E situacion politico na Venezuela ta keda tenso despues di e eleccion di 28 di juli, caminda e gobierno di Maduro a enfrenta acusacionnan di fraude. A pesar di e acusacionnan y e documentonan filtra cu tabata mustra un bentaha significativo pa González Urrutia, e autoridadnan electoral a declara Maduro ganado, decision cu despues Corte Suprema a confirma. E comunidad internacional a keda cauteloso den reconoce e victoria di Maduro.

Tension a aumenta cu detencion di mas cu 1.700 manifestante, incluyendo 66 politico di oposicion. Den e contexto aki, e asunto di Presencia di Machado na Venezuela a bira un punto di controversia. Mientras Maduro ta afirma cu el a bay den exilio, presidente di Asamblea Nacional, Jorge Rodríguez, a sugeri cu Machado por ta scondi den un embahada na Caracas, contradiciendo asina e version di Maduro.

E disputa pa e paradero di María Corina Machado ta subraya e crisis politico profundo di Venezuela, cu un gobierno cu ta busca pa desmantela oposicion mientras su lidernan ta sigui lucha pa reconocemento internacional y e toma di posesion di González Urrutia como presidente dia 10 di januari.

Mientras cu tin duda tocante su condena pa “Shaken Baby Syndrome”

Homber di Texas ta warda ehecucion

ROBERT Roberson, un homber di Texas cu por bira e prome persona na Merca ehecuta pa un condena di asesinato relaciona cu “shaken baby syndrome”, ta programa pa ricibi un inyeccion lethal diahuebs anochi. Roberson, di 57 aña, a wordo condena na 2002 pa e morto di su yiu muhe di 2 aña, Nikki Curtis, na Palestine, Texas, pero semper a mantene su inocencia. Esnan cu ta apoy’e, incluyendo expertonan legal, profesionalnan medico, y activistanan conservativo, ta argumenta cu su condena ta basa riba evidencia cientifico anticua y defectuoso.

Cu tempo cabando, e abogadonan di Roberson a apela na Gobernador di Texas Greg Abbott pa un suspension di 30 dia, un paso inusual ya cu e hunta di libertad condicional di e estado recientemente a nenga clemencia. E hunta, apunta pa e gobernador, a recomenda clemencia solamente seis biaha desde cu Texas a reanuda ehecucionnan na 1982.

“Nos ta resa pa Gobernador Abbott haci tur loke ta den su poder pa preveni e eror tragico y ireversibel di ehecuta un homber inocente,” Gretchen Sween, un di e abogadonan di Roberson, a bisa.

Simultaneamente, un peticion pa un suspension ta pendiente dilanti e Corte Supremo di Merca, cu raramente ta interveni den apelacionnan di ultimo ora. Mientras tanto, e Comite di Husticia Criminal di e Camara di Representantenan di Texas a emiti un citacion pa Roberson testifica tocante su caso, un esfuerso inusual pa retrasa e ehecucion. Ta keda insigur si e paso aki lo tin impacto riba e inyeccion lethal programa.

E caso di Roberson a hala atencion significante na “shaken baby syndrome”, conoci medicamente como trauma di cabes abusivo. Su abogadonan y esnan cu ta apoy’e ta argumenta cu e morto di su yiu muhe tabata debi na pneumonia grave, no abuso. Nan ta argumenta cu e diagnostico di “shaken baby syndrome” den e caso aki tabata basa riba ciencia anticua.

Oponentenan di e condena di Roberson, incluyendo e detective principal den e caso, ta kere cu un homber inocente ta core riesgo di wordo ehecuta. “E ta un homber inocente, y nos ta hopi cerca di mat’e pa algo cu e no a haci,” Brian Wharton, e detective cu a investiga e morto, a bisa.
Mientras cu e tempo ta cabando, e caso ta destaca debatenan continuo tocante e confiabilidad di diagnosisnan di “shaken baby syndrome” y e implicacion mas amplio pa e sistema di husticia criminal.

Defensa di Álvaro Uribe ta afirma cu falta 102.000 dossier di testigo clave

E defensa legal di Presidente Colombiano Álvaro Uribe a expresa su preocupacion pa e desaparicion di mas di 102.000 archivo di aparato electronico perteneciente na Juan Guillermo Monsalve, testigo clave den e caso legal contra Uribe. Segun abogado di Uribe, Jaime Granados, e archivo aki, cu originalmente tabata den celular y computer di Monsalve, ta parce di a wordo elimina, cu por afecta e curso di e caso.

Jaime Granados a enfatisa e importancia di e archivonan perdi aki, cu e ta kere por contene informacion relevante pa e investigacion. Mientras e detayenan specifico di e contenido di e archivonan ta keda sin revela, nan ausencia a genera preguntanan tocante e maneho y siguridad di evidencia den e caso di alto perfil aki. Granados a critica loke e ta describi como iregularidad grave den con e evidencia a wordo maneha, sugeriendo cu e perdida di e archivonan aki por ta un acto delibera cu e intencion di stroba e defensa su capacidad di presenta su caso efectivamente.

E caso cu ta envolve Álvaro Uribe ta un punto central den circulo politico y legal Colombiano pa añanan. Uribe, kende a sirbi como presidente di 2002 pa 2010, a wordo acusa di manipula testigo y di tin laso cu gruponan paramilitar, acusacionnan cu e consistentemente a nenga. Juan Guillermo Monsalve, un ex-miembro paramilitar, ta un testigo central den e caso. Su testimonio, cu ta alega cu Uribe y su aliadonan a intenta manipula su declaracionnan, ta wordo considera crucial pa e acusacionnan contra e ex-presidente.

E declaracionnan di Monsalve a pone na centro di e controversia, ya cu e ta afirma cu aliadonan di Uribe a purba oblig'e pa cambia su testimonio. E integridad di su declaracionnan ta crucial pa e caso di e fiscalia contra Uribe, y e desaparicion di evidencia digital conecta cu Monsalve ta lanta preocupacion tocante e confiabilidad y completitud di e documentacion di e caso.

E archivonan perdi por afecta significativamente e progreso di e caso, ya cu e defensa a argumenta cu sin e evidencia aki, ta imposibel pa verifica e autenticidad di e declaracionnan di Monsalve. E perdida di evidencia potencialmente exculpatorio por tambe duna e defensa base pa cuestiona e validez di e procedimentonan.

E desaroyo aki ta bin mientras Colombia ta keda profundamente dividi riba e legado di Uribe y su problemanan legal. Siguidonan ta mir'e como un heroe nacional cu a hunga un rol clave den combati gruponan guerrillero, mientras cu criticonan ta argumenta cu su administracion a participa den violacionnan di derechonan humano y conexionnan cu gruponan paramilitar. E desaparicion di e archivonan aki probablemente lo intensifica e tensionnan politico rond di e caso di Uribe, mientras preguntanan tocante e proceso y e imparcialidad di e investigacion ta sigui domina discurso publico. E asunto ta subraya e preocupacionnan mas amplio relaciona cu e transparencia y imparcialidad di e sistema di husticia di Colombia.

DEPORTE

DEPORTE@AWEMAINTA.COM

Brazil Taekwondo Stichting su Kalender 2025 ta cla pa mercado

BRAZIL Taekwondo Stichting y Taekwondo Team Aruba nan Kalender di 2025 ta cla pa Pueblo cumpra. Despues di varios siman sacando potret rond di Aruba a scoge e miho potretnan.
Josefa Willems a pone tur na e luna corespondiente y despues Mauro Jones a diseña e Kalender pa print aki na Aruba.

Cada aña e Kalender ta mas y mas bunita den tur sentido. E pueblo por tin un Kalender bunita den nan oficina of cas. Brazil Taekwondo Stichting y Taekwondo Team Aruba ta haci un yamada na nos Pueblo pa cumpra e Kalender di 2025 cu ta pa recauda fondo pa e biahenan.

Si bo persona ta desea un of mas Kalender, semper por haci esaki via Whatsapp 568-2446 of via e Facebook page Original di Stichting Brazil of e Facebook page di Taekwondo Team Aruba y tambe cerca e atletanan di Taekwondo.

No warda te ultimo ora pa busca bo Kalender, pasobra Op=Op.

ECB ta prohibi muhenan transgender di e nivelnan mas halto di cricket femenino

E England and Wales Cricket Board (ECB) a anuncia un cambio di maneho cu ta prohibi muhenan transgender di participa den e dos nivelnan mas halto di e structura domestico nobo di cricket femenino y e “women’s Hundred”. E maneho actualisa aki ta alinea cu e decision di aña pasa di e International Cricket Council (ICC), cu a prohibi individuonan cu a pasa pubertad masculino di competi den cricket femenino internacional.

E decision pa implementa e maneho aki a bin despues cu ECB a consulta evidencia cientifico y medico, cu e meta di atende consideracion di husticia, siguridad y inclusion. Mientras cu muhenan transgender ta restringi di hunga den e nivelnan elite, ECB a declara cu nan lo ta bonbini den e di tres nivel di e sistema domestico nobo, cu lo cuminsa na 2025, como tambe den cricket recreativo.

Sinembargo, e oportunidadnan aki ta bin cu un advertencia bao di e “maneho di disparidad” existente di ECB. E politica aki ta permiti ECB evalua casonan unda hungadonan por tin un bentaha significante di forsa, stamina, of fisico cu por impacta siguridad of husticia den e wega.

E declaracion oficial di ECB a reconoce e complehidad di e asunto y e reto den balansa tur perspectiva. *“ECB ta reconoce cu participacion transgender ta un area compleho, cu hopi punto di bista fuerte y ta imposibel pa balansa*

tur e consideracion,” e declaracion a bisa. *“Nos kier pa tur hende sinti inclui y bonbini den nos deporte y ta kere cu e posicion alcansa ta logra un balansa apropia door di garantisa husticia den e wega elite mientras ta garantisa inclusion na un nivel recreativo.”*

E cambio di maneho aki ta sigui pasonan similar den otro deportenan, manera landamento, ciclismo, atletismo, rugby league y rugby union, unda muhenan transgender a wordo exclui di competencianan femenino elite debi na preocupacionnan tocante bentaha biologico.

Dr. Seema Patel, un profesor asocia na Nottingham Law School, a comenta riba e cambio di maneho, destacando e importancia di mantene inclusion na nivelnan basico. *“Reconoce e importancia di participacion n’e nivel comunitario y basico ta increiblemente positivo,”* Patel a bisa. El a enfatisa e necesidad pa un variedad amplio di perspectivanan den determina e tipo di maneho aki, no solamente esnan di e comunidad cientifico.

Patel a nota cu mientras tin un tendencia creciente pa limita e eligibilidad di atletanan femenino transgender den deportenan femenino basa riba nocionnan di husticia y siguridad, ta keda incertidumbre tocante e efectividad a largo plaso di e prohibicion aki. El a haci un yamada pa un proceso di consulta mas inclusivo, reflehando e comprension evolutivo di sociedad di diversidad di genero.

Mientras ECB ta lansa e politica aki p’e temporada domestico di 2025, e balansa entre husticia competitivo y inclusion ta keda un asunto contencioso, reflehando debatenan mas amplio den henter e mundo di deporte.

5 Candidato pa "Breakout" den NBA cu por dal un paso significativo

E temporada aki, cinco hungado di NBA, cada un di un diferente "draft class", ta cla pa un "breakout". Sea nan a mustra chispa di briyo of a desaroya silenciosamente, e hungadonan aki ta cla pa dal un paso significante dilanti y haci contribucionnan grandi na nan ekiponan.

Brandon Miller, Charlotte Hornets (Draft 2 na 2023) - E temporada di "rookie" di Miller tabatin dos fase distinto. Den su prome 38 wega, el a logra un averahe di 14.7 punto riba 53.6% "true shooting"—impresionante pa un "rookie" adaptando na un ekipo cu ta lucha manera Charlotte. Pero for di fin di januari en adelante, el a logra un averahe di 20.3 punto cu 56.4% "true shooting", mustrando un aumento den confiansa y creacion di tiro. E aumento di Miller a coincidi cu e lesion di LaMelo Ball cu a termina su temporada, cu a dun'e mas libertad pa opera. E reto awor ta pa integra su crecemento como un "playmaker" cu e regreso di LaMelo. Si nan haya balansa, e siguiente salto di Miller por cambia e wega p'e Hornets.

Ryan Dunn, Phoenix Suns (Draft 28 na 2024) - Dunn tabat'e prospecto defensivo principal den e draft di 2024, cu e tamaño y versatilidad pa interumpi ofensanan opuesto. Na 6'6" cu un envergadura di 7'1", e por warda multiple posicion y haci hugadanan defensivo clave. Sinembargo, su tiramento tabata un preocupacion grandi, ya cu el a alcansa solamente 20% di su intentonan di tres punto den "college". Sorprendentemente, el a tira 44% di tres durante e pre-temporada, sugeriendo un posibel mehoracion. Si su tiramento ta mantene, Dunn por ta un piesa defensivo clave pa un ekipo di Suns cu mester profundidad y stabilidad defensivo.

Jalen Williams, Oklahoma City Thunder (Draft 12 na 2022) - Williams ya a mustra potencial como un anotador versatil, pero su siguiente paso por converti Thunder den contendiente serio. Den e playoffnan di temporada pasa, e tabata dudoso pa tira for di mas leu cu e arco, limitando su impacto. Sinembargo, den e pre-temporada, el a bira mas agresivo, intentando mas tiro for di leu. Pa Thunder yega contencion di campeonato, Williams mester bira un di dos strea confiabel banda di Shai Gilgeous-Alexander. Si e por haci e salto ey, e Thunder por transiciona di un ekipo hoben prometedor pa un menasa legitimo p'e titulo.

Immanuel Quickley, Toronto Raptors (Draft 25 na 2020 pa Knicks) - E intercambio di Quickley pa Toronto a habri dimensionnan nobo di su wega. Cu responsabilidad ofensivo aumenta, su estadistica a aumenta di 15 punto y 2.5 asistencia na New York pa 18.6 punto y 6.8 asistencia pa wega cu Raptors.
Awor, como un parti central di e futuro di Raptors despues di firma un extension di cinco aña, $162.5 miyon, Quickley tin e oportunidad pa sigui desaroya como un "playmaker" principal, haciend'e un piesa critico den e plannan di Toronto pa regresa na contencion di playoff.

Deuce McBride, New York Knicks (Draft 36 na 2021) - Cu Knicks reorganisando nan roster intercambiando pa Karl-Anthony Towns, McBride ta posiciona pa un rol mas grandi. Su final fuerte temporada pasa—cu un averahe di casi 12 punto pa wega riba 39% tiramento di tres—ta sugeri cu e ta cla p'e reto. E salida di Donte DiVincenzo ta crea un bashi den e "backcourt" di New York y e intensidad defensivo y capacidad di anotacion di McBride ta haci'e un candidato principal pa yen'e. Como un posibel contendiente p'e "Sixth Man of the Year", e crecemento di McBride lo ta clave p'e speransa di e Knicks di haci un "playoff run" mas profundo.

E candidatonan aki pa "breakout" ta representa diferente set di habilidad y rol, pero nan tur ta comparti un cos en comun: e potencial pa eleva nan ekiponan na nivelnan nobo. Sea ta door di anotacion, defensa, of "playmaking", nan ta cla pa laga nan marca riba e temporada di NBA 2024-2025.

Tom Coughlin, Mike Shanahan y George Seifert entre candidatonan pa Hall of Fame di entrenador

TRES entrenador cu a gana Super Bowl dos biaha—Tom Coughlin, Mike Shanahan y George Seifert—ta wordo considera pa induccion den e Pro Football Hall of Fame di 2025. E comite "Blue Ribbon" di e Hall, cu ta consisti di nuebe miembro, a reduci e lista di candidatonan pa entrenador na 12, incluyendo un otro entrenador ganado di Super Bowl, Mike Holmgren.

Den e proximo simannan, e comite lo reduci e lista aki mas ainda na nuebe semifinalista prome cu scoge un candidato pa entrenador pa wordo revisa p'e comite di seleccion completo na comienso di otro aña. E candidato scogi lo uni cu un contribuidor y tres candidato senior, cu entre un y tres di e cinco finalistanan aki finalmente lo gana induccion si nan ricibi por lo menos 80% di e votonan.

Coughlin, Shanahan y Seifert ta parti di un grupo exclusivo di 14 entrenador cu a gana multiple titulo di Super Bowl. Di e grupo aki, nuebe ta den e Hall of Fame caba, mientras cu otronan manera Bill Belichick y Andy Reid no ta eligibel ainda.

Tom Coughlin - E carera di Coughlin como entrenador ta abarca 20 aña, incluyendo periodonan cu e Jacksonville Jaguars y New York Giants. El a yuda e Jaguars yega e Wega di Campeonato di AFC dos biaha, incluyendo nan di dos aña como un frankicia. Sinembargo, su exitonan mas notabel a bin cu Giants, unda el a lidera e team na dos victoria di Super Bowl. E prome a bin den e temporada di 2007 ora New York a sorprende New England Patriots invicto y e di dos a sigui cuatro aña despues den un otro victoria riba e ekipo di Tom Brady y Bill Belichick. E record di carera di Coughlin ta 170-150 den e temporada regular.

George Seifert - Seifert a guia San Francisco 49ers na dos titulo di Super Bowl como nan entrenador principal despues di tuma over di Bill Walsh na 1989. Prome cu esey, el a sirbi como e coordinador defensivo di e team pa dos otro victoria di campeonato. Durante su tempo como entrenador principal, e ekiponan di Seifert nunca a gana menos di 10 wega den un temporada, cu un record di 98-30 (.766) cu e 49ers, e miho porcentahe di victoria di cualkier entrenador cu por lo menos 100 wega pa un solo team. Sinembargo, su exito no a sigui den su periodo cu e Carolina Panthers, unda el a termina cu un record di 16-32 den tres temporada.

Mike Shanahan - E carera di Shanahan a inclui un rol como coordinador ofensivo bao Seifert durante e campeonato di

San Francisco na 1994. El a sigui pa lidera e Denver Broncos na dos victoria di Super Bowl consecutivo na 1997 y 1998. Shanahan a compila un record di 170-138 durante su tempo entrenando Raiders, Broncos y Washington. Su influencia ta extende mas leu cu su tempo riba e veld, ya cu el a forma e carera di varios entrenador principal actual, incluyendo Sean McVay, Mike McDaniel, Matt LaFleur y su yiu homber, Kyle Shanahan. Su enfoke ofensivo, particularmente e combinacion di "outside zone running" cu un wega di pase complementario, ta keda un piedra angular di hopi ofensa moderno.

Mike Holmgren - Holmgren, un otro candidato clave, tabat'e coordinador ofensivo na San Francisco prome cu bira e entrenador principal di e Green Bay Packers y Seattle Seahawks. El a gana un Super Bowl cu e Packers na 1996 y a lidera e team bek n'e wega grandi e siguiente temporada. Holmgren tambe a yega e Super Bowl cu e Seahawks na 2005. Su "coaching tree" ta notabel, cu entrenadornan ganado di Super Bowl Andy Reid y Jon Gruden sirbiendo como su assistentnan.

Otro candidatonan ta inclui entrenadornan cu logronan notabel, manera Jeff Fisher, Dan Reeves, Marty Schottenheimer y Chuck Knox, como tambe entrenadornan asistente influyente manera Bill Arnsparger, Richie Petitbon y Alex Gibbs. E lista tambe ta inclui Clark Shaughnessy, un entrenador innovativo conoci como e "tata di e formacion T."

Mientras e proceso di seleccion di Hall of Fame ta continua, e legado y contribucionnan di e entrenadornan aki n'e wega lo wordo evalua cuidadosamente, cu solamente algun scogi yegando n'e corte final pa consagracion.

Innovacion fuera de lo comun

E formanan sorprendente pa combati cambio climatico

DEN e lucha contra cambio climatico, e cientificonan a propone algun forma ingenioso y sorprendente pa reduci e emisionnan di gas di “greenhouse effect”, referente n’e dirtimento di e gletsjernan y contene e calor di e planeta. Aki nos ta presenta algun di esunnan mas inusual y fascinante.

Un di e ideanan mas sorprendente ta e creacion di “volcan artificial.” E teoria tras di esaki ta cu door di libera e composicionnan di sulfur den e stratosfeer, ta refleha e luz di solo leu di Tera, simulando e efectonan di un erupcion volcanico. E enfoke aki, conoci como e “strategia di Pinatubo,” ta explora den proyecto manera SPICE na 2011, cu a uza blaas y tubo gigante pa libera particula den atmosfera.

Otro proposicion ta “envolve Groenland den un mantel reflectante” pa ralentisa e dirtimento di su gletsjernan. E obhetivo ta refleha e luz di solo leu di e gletsjernan y reduci su dirtimento. E tecnica aki a wordo purba na 2009 cu mantel di polipropileno den algun ara clave di e gletsjernan pa mira si logra reduci e impacto di calor riba e ijs.

Pa reduci e emisionnan di metano di bestia (cria di bestia manera baca, toro, cabay, etc.) cu ta un di e mayor contribuyentenan n’e keintamento global, e cientificonan a descubri cu alimenta e animalnan cu “conoflok” por disminui e emisionnan aki. Conoflok ta contene composicion bioactivo cu ta afecta positivamente e digestion di e animalnan, loke ta hiba nan na reduccion di gas.

E matanan artificial cu ta absorbe kooldioxide tambe ta den e centro di investigacion. E dispositivonan aki, diseña pa captura CO2 di manera mucho mas lihe cu e matanan natural, por hunga un papel clave den e mitigacion di e cambio climatico. E tecnologia aki ta wordo purba n’e Universidad Estatal di Arizona, caminda ya a instala e prome mata artificial.

Otro idea poco convencional ta “uza drone pa planta mata.” Na Australia, e tecnologia di drone y “seedbombs” ta wordo uza pa reforesta e areanan afecta pa candela forestal y otro desaster natural. E strategia aki ta busca pa restaura e mondinan den area di dificil acceso y aumenta e captura di carbon.

Finalmente un tecnica interesante ta “crea nubia artificial cu barco” pa fria e planeta. E cientificonan ta explorado con pa aumenta e cobertura di nubia pa refleha e luz di solo leu di Tera, un enfoke yama “blankiamento di nubia marino.” E tecnica aki, aunke experimental, tin e potencial di fria significativamente e atmosfera si implement’e di manera adecua y den e zonanan corecto.

E solucionnan inusual aki, aunke nan parce extremo, ta parti di e creciente necesidad di innova n’e urgencia climatico.

Aruba Chamber Business Island Event 2024:

"Navigating the Future of Work"

CAMARA di Comercio y Industria Aruba (KvK) ta anuncia e fecha y detayenan di e 'Aruba Chamber Business Island Event' p'e edicion di 2024. Esaki lo tuma luga otro siman diahuebs, 24 di october 2024 riba Renaissance Island. Pa prome biaha lo tene un Business Event riba e prestigioso Renaissance Island.
E meta di e evento ta pa trece empresario-, profesional- y lidernan den e industria hunto. E evento lo enfoca riba crea conexionnan valioso, mehora e desaroyo di negoshi y duna informacion valioso na empresarionan. E evento no ta destina solamente p'e doñonan di negoshi of miembronan di e ekipo di maneho pero tambe p'esnan cu tin influencia riba e exito di e organisacion. Awendia ta hopi importante pa keda innova pa por keda competitivo den un mercado cu constantemente ta desaroya.

Programa
E topico p'e edicion aki lo ta "Navigating the Future of Work" - elaborando riba aspectonan manera e.o. strategianan innovativo pa recluta y retene empleado cu un focus riba e generacion di millenials y Gen Z, perspectivanan di "work-life balance", solucionnan pa escasez di trahadonan (cualifica) cu ta tene e bienestar di e ser humano central, integracion di AI den compania, y "cutting-edge" tools digital p'e operacion di un negoshi.

P'e anochi a invita orador local, Crescenzia Biemans y un orador internacional Maarten Naaijkens. E anochi lo cuminsa cu presentacionnan sumamente interesante di e dos invitadonan, sigui pa un panel cu lo discuti y comparti cada un di nan punto di bista den nan area di experticio. E panel ta consisti di Wilfred Ras (Commercial Director na Total Services N.V. & Managing Director na Nos Isla Private Tours), Jeanire Rampart (Multi-Property Human Resources Manager na The Ritz-Carlton, Aruba & The St. Regis Aruba Resort) y Margie Kelders (F&B Supervisor na Gianni's Group).

Na final di e anochi tur invitado ta haya e oportunidad amplio pa por intercambia pensamento y ideanan durante un "networking reception", cu ta inclui snacks, open bar y entretenimento musical. E evento lo cuminsa desde 7.00pm di anochi hunto cu un welcome drink y un aperitivo. Registracion ta cuminsa desde 5:45pm n'e pier patras di Renaissance Convention Center. Alabes, tur invitado por probecha di un photoshoot riba e isla, banda di beach, cu lo tuma luga solamente entre 6pm y 7pm. E dress code ta 'Beach Elegance'. Pa mas informacion tocante e dress code por consulta nos website www.arubachamber.comy pagina di FB.

Keynote speakers: Crescenzia Biemans y Maarten Naaijkens
Crescenzia t'e Chief Corporate Officer (CCO) di Bucuti & Tara Beach Resort, Managing Director di Tara Eco Supplies, y Secretaris di Stimami Sterilisami Foundation. Actualmente e ta miembro di directiva di e Environmental Committee di Aruba Hotel and Tourism Association (AHATA) y ta un Trustee di Caribbean Alliance for Sustainable Tourism como parti di e Caribbean Hotel and Tourism Association (CHTA).

Como Managing Director di Codam, un instituto pionero den educacion tecnologico innovativo y inclusivo, Maarten ta trece mas di 20 aña di experiencia den stimula crecemento tanto den sector B2B como B2C.

Maarten ta un ehecutivo cu hopi experiencia, conoci pa su habilidad comproba di desaroya y implementa strategianan cu tin un impacto significante, cu a yuda den lansamento exitoso di servicionan digital nobo, y un aumento grandi di entrada. Durante su carera, e la sobresali den forma ekiponan cu ta funciona na nivel halto, promoviendo un cultura di innovacion, y superando e retonan den e mundo di negoshi.

Maarten a fungi den pasado como Managing Director na Squla, como Group Marketing Director na DPG Media Hulanda, y como Senior Manager di E-Commerce na Sara Lee / Douwe Egberts Coffee.

Maarten tin experiencia extenso den diferente industria y lo duna perspectivanan valioso riba e topico, concentrando riba innovacion y liderazgo.

KvK ta gradici e patrocinadonan principal di e evento cu ta Caribbean Mercantile Bank N.V. y Elite Productions & Entertainment, y e colaboradonan: Guardian Group, Setar N.V., Qredits, Flexo Manpower Services, POV Productions y Renaissance Wind Creek Aruba Resort pa haci e evento aki posibel.

Tickets p'e evento ta disponibel via eventbrite BUY TICKETS y na oficina di KvK pa $125 pa persona Tambe por haci un transferencia di banco indicando Aruba Chamber Business Island Event 2024 y manda e comprobante di pago na secretariat@arubachamber.com. Pa mas informacion di e evento por tuma contacto cu e departamento di BIS na telefon 582-1566 ext. 330/335/342 of via e-mail: businessinfo@arubachamber.com.

Comunidad empresarial y pueblo di Aruba ta keda cordialmente invita pa asisti n'e evento special aki. Aruba Chamber Business Island Event 2024 lo tuma luga na Renaissance Island, diahuebs 24 di october 2024, di 7:00pm te cu 11:30pm.

RECAP WEEK 42 [PG. 33] | TRENDING [PG. 38] | SPORTS [PG. 41]

AWEMainta.NL

WWW.AWEMAINTA.COM ▪ 588-0022 ▪ NOTICIA@AWEMAINTA.COM

ZATERDAG, 19 OKTOBER 2024

CONSUMENTENVERTROUWEN IN ARUBA BLIJFT DALEN

INZICHT IN BELANGRIJKE TRENDS VOOR Q2 2024

Consumentenvertrouwen in Aruba blijft dalen

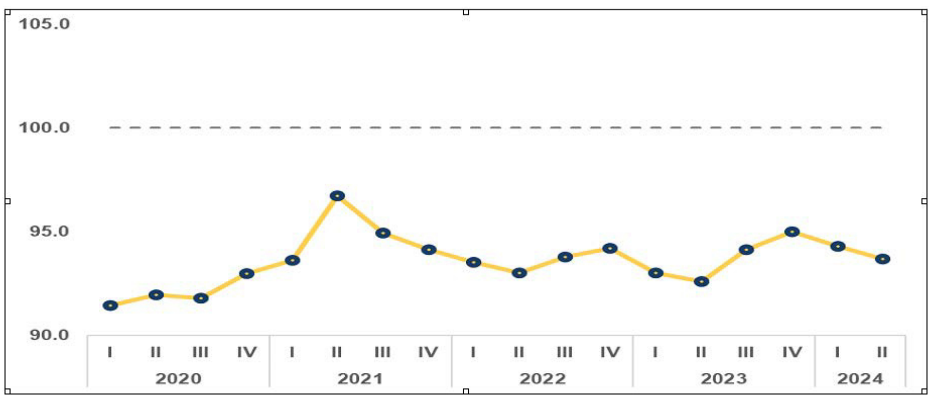
Inzicht in belangrijke trends voor Q2 2024

DE Centrale Bank van Aruba (BCA) heeft haar Consumentenvertrouwen Enquête voor het tweede kwartaal van 2024 gepubliceerd. Dit rapport biedt waardevolle inzichten in de economische verwachtingen van de Arubaanse bevolking, met duidelijke signalen van bezorgdheid over koopkracht, consumptie en werkgelegenheid. De daling van het consumentenvertrouwen geeft aan dat huishoudens voorzichtig blijven in een uitdagend economisch klimaat.

Dalend Consumentenvertrouwen

Het consumentenvertrouwen daalde licht in het tweede kwartaal van 2024. De Consumentenvertrouwen Index zakte met 0,6 punten naar 93,7, wat duidt op een pessimistisch sentiment onder de bevolking. Deze daling weerspiegelt toenemende zorgen over de economische toekomst, vooral omdat een index onder de 100 aangeeft dat meer mensen negatief zijn over de economische vooruitzichten.

Een belangrijke oorzaak van dit pessimisme is de verslechterende koopkracht van huishoudens. Maar liefst 93% van de respondenten gaf aan dat hun inkomen minder waard is dan zes maanden geleden. Dit is een duidelijke stijging vergeleken met het voorgaande kwartaal, wat wijst op de aanhoudende druk van stijgende kosten van levensonderhoud. Ondanks de lichte daling van de prijsverwachtingen, blijft 92% van de consumenten bezorgd over verdere prijsstijgingen in de komende zes maanden.

***Grafiek 1:** Consumentenvertrouwenindex daalde in het tweede kwartaal van 2024.*
***Bron**: Centrale Bank van Aruba*

Consumptiegewoonten en Spaargedrag

Huishoudens blijven voorzichtig met hun uitgaven en sparen. Uit de enquête bleek dat 43% van de respondenten minder spaarde in het tweede kwartaal van 2024. Dit markeert een significante daling, en tevens steeg het percentage van mensen die helemaal niet sparen naar 28%. Deze trend wijst op een groeiende kwetsbaarheid van huishoudens, die minder financiële buffers hebben om onverwachte uitgaven op te vangen.

Daarnaast blijven consumenten terughoudend als het gaat om grote aankopen of het aangaan van schulden. Zo vond 67% het geen geschikte tijd om een lening af te sluiten, terwijl 60% een autolening niet verstandig achtte. Bovendien oordeelde 61% dat het geen goed moment was om een hypotheek af te sluiten. Deze terughoudendheid benadrukt de economische onzekerheid en een gebrek aan vertrouwen in de toekomst.

Zorgen Over Werkgelegenheid en Overheidsfinanciën

De onzekerheid op de arbeidsmarkt blijft groot. Ongeveer 35% van de respondenten verwachtte dat het moeilijker zal zijn om in de komende zes maanden een nieuwe baan te vinden. Hoewel dit percentage iets is verbeterd ten opzichte van het eerste kwartaal, blijft de werkgelegenheid een bron van zorg voor veel huishoudens.

Ook de overheidsfinanciën werden door de respondenten als zorgwekkend gezien. Ongeveer 37% van de ondervraagden verwachtte een verslechtering van de financiële positie van de overheid. Dit kan mogelijk leiden tot bezuinigingen of belastingverhogingen, wat de koopkracht van huishoudens verder kan verzwakken en economische groei kan beperken.

Vertrouwen in de Florin

Ondanks de economische onzekerheid blijft het vertrouwen in de Arubaanse florin relatief stabiel. Ongeveer 60% van de respondenten gaf aan vertrouwen te hebben in de waarde van de florin. Toch denkt 22% dat de Amerikaanse dollar een betere valuta zou zijn voor Aruba. Hoewel de florin momenteel stabiel blijft, kunnen veranderingen in het internationale economische klimaat invloed hebben op dit vertrouwen.

Het consumentenvertrouwen in Aruba staat onder druk, wat wijst op een uitdagende periode voor de economie. De dalende koopkracht, terughoudendheid bij grote uitgaven en aanhoudende zorgen over werkgelegenheid en overheidsfinanciën zijn belangrijke signalen voor beleidsmakers.

Het is van cruciaal belang dat er maatregelen worden genomen om de koopkracht te ondersteunen, de inflatie onder controle te houden en het vertrouwen in de economie te herstellen. Het stabiele vertrouwen in de florin is een positieve noot, maar de algehele economische onzekerheid vraagt om aandacht en actie om verdere verslechtering te voorkomen.

Deze trends benadrukken de noodzaak voor een solide economisch beleid dat inspeelt op de zorgen van de bevolking en tegelijkertijd stabiliteit waarborgt in onzekere tijden.

Bronvermelding:

De informatie in dit artikel is gebaseerd op het Consumentenvertrouwen Enquête Rapport voor Q2 2024 van de Centrale Bank van Aruba (BCA).

Kiezen voor een betere toekomst van Aruba

DE aanloop naar de verkiezingen van 6 december 2024 is in volle gang en het politieke landschap van Aruba wordt gekenmerkt door een combinatie van uitdagingen en kansen. De afgelopen week in Guia Electoral 2024, de dagelijkse column van AWEMainta, hebben verschillende artikelen inzicht gegeven in belangrijke thema's rondom de verkiezingen. Hieronder een samenvatting van de meest relevante onderwerpen, met een kritische blik op de keuzes die de Arubaanse kiezer zal moeten maken.

1. Waarom niet stemmen geen optie is
Een veel voorkomend misverstand is dat politiek niet van invloed zou zijn op het dagelijks leven. Echter, zoals benadrukt in het artikel van maandag, heeft elke politieke beslissing directe gevolgen voor burgers – van de kosten in de supermarkt tot de kwaliteit van het onderwijs. Niet stemmen betekent dat men de macht uit handen geeft aan anderen, vaak aan groepen met totaal verschillende belangen. Door niet te stemmen, laat je beslissingen die jouw toekomst bepalen over aan anderen. Politiek raakt ons allemaal, en het is essentieel om die verantwoordelijkheid serieus te nemen.

2. Ervaring versus vernieuwing: wat heeft Aruba nodig?
De politiek van Aruba wordt vaak gedomineerd door ervaren politici, maar zoals in de afgelopen decennia gebleken is, leidt ervaring niet altijd tot vooruitgang. Hoewel ervaring kan helpen om het systeem te begrijpen, leidt het vaak tot stagnatie en een verlenging van inefficiëntie en corruptie. De uitdaging voor de verkiezingen in 2024 ligt in het vinden van een balans tussen ervaring en frisse ideeën. Het is tijd voor leiders die niet alleen weten hoe het systeem werkt, maar ook bereid zijn om te breken met oude gewoonten om echte verandering te realiseren.

3. Nieuwe politici: beloftes zonder inhoud?
Een andere veelbesproken kwestie is de opkomst van nieuwe politici die frisse perspectieven en verandering beloven. Hoewel dit aantrekkelijk klinkt, is de vraag of deze nieuwe leiders wel voldoende voorbereid zijn op de complexiteit van het bestuur. Zonder de juiste kennis en ervaring kunnen hun goedbedoelde beloften snel lege woorden blijken te zijn. Kiezers moeten kritisch zijn en niet alleen luisteren naar wat er beloofd wordt, maar vooral naar hoe die beloftes concreet uitgevoerd zullen worden.

4. De strategische manipulatietechnieken van politici
In de Arubaanse politiek speelt manipulatie van de kiezers een grote rol. Veel kandidaten richten zich op de meerderheid van de bevolking die vaak weinig tijd en middelen heeft om politieke programma's grondig te bestuderen. Deze groep, die naar schatting 80% van de bevolking vormt, wordt vaak benaderd met emotionele en oppervlakkige beloftes. Dit staat in schril contrast met de aanpak voor de meer geïnformeerde 20%, die veel kritischer naar plannen en resultaten kijkt. Het risico van deze strategie is dat er korte termijn oplossingen worden aangeboden aan de kwetsbaren, terwijl de diepere problemen van het land blijven bestaan.

5. De strijd binnen de politieke partijen
Niet alleen de kiezers staan voor keuzes; ook binnen de politieke partijen woedt er een strijd. De samenstelling van de kandidatenlijsten leidt tot intense concurrentie, waarbij kandidaten vechten voor hogere posities om hun kansen op succes te vergroten. Dit leidt tot achter-de-schermen mannetjesmakerij en ego-gestuurde beslissingen die de eenheid binnen de partijen kunnen bedreigen. Vooral voor de kleinere partijen is het een uitdaging om voldoende gekwalificeerde kandidaten te vinden die een echt verschil kunnen maken.

6. De verantwoordelijkheid van de kiezer
Tot slot ligt de focus op het belang van het maken van een bewuste keuze bij de stembus. Kiezers moeten reflecteren op hun eigen stemgedrag en zich afvragen welke motivaties hen drijven. Of men nu stemt uit strategische overwegingen, persoonlijke loyaliteit of op basis van ideologie, het is cruciaal dat elke stem is gebaseerd op kennis en begrip van de kwesties die het eiland raken. Elke stem telt, en elke keuze beïnvloedt de toekomst van Aruba.

De verkiezingen van 2024 zijn een cruciaal moment voor Aruba. Het land staat voor de keuze tussen oude vertrouwde gezichten en nieuwe leiders die verandering beloven. Toch is het niet zozeer een kwestie van nieuwe politiek versus oude politiek, maar van goede politiek versus slechte politiek. Kiezers moeten kritisch zijn, zich niet laten verleiden door loze beloften of oppervlakkige geschenken, en kiezen voor leiders die oprecht de belangen van de gemeenschap vooropstellen. Alleen door bewust te stemmen kan Aruba de weg inslaan naar een rechtvaardigere, duurzamere toekomst.

70 Jaar statuut:

Samenwerking en gelijkwaardigheid centraal voor de toekomst van het Koninkrijk

IN 2024 is het 70 jaar geleden dat het Statuut voor het Koninkrijk werd ondertekend, waarmee een nieuw hoofdstuk begon in de relatie tussen Nederland en de Caribische landen van het Koninkrijk: Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Het Statuut regelt de onderlinge verhoudingen tussen de landen en waarborgt de autonomie van de Caribische landen, terwijl het gemeenschappelijke belangen, zoals defensie en buitenlandse betrekkingen, aan Nederland toevertrouwt. Na 70 jaar is het Statuut nog steeds van kracht, maar de context is veranderd. De vraag naar gelijkwaardigheid en samenwerking binnen het Koninkrijk is actueler dan ooit, en de Caribische landen vragen om een herziening van de verhoudingen om hun belangen beter te waarborgen.

Spontaan Advies voor Toekomstige Samenwerking

Ter gelegenheid van dit jubileum heeft de Afdeling advisering van de Raad van State van het Koninkrijk een spontaan advies uitgebracht. Hierin worden twee belangrijke uitgangspunten genoemd voor de toekomst van het Koninkrijk: constructieve samenwerking en onderlinge bijstand, en het bevorderen van evenwichtigere verhoudingen en wederzijds begrip. Deze principes zijn cruciaal voor de Caribische landen, die steeds meer benadrukken dat samenwerking moet plaatsvinden op basis van gelijkwaardigheid.

Onderwijs, Armoedebestrijding en Mensenrechten

In het advies wordt specifiek aandacht gevraagd voor thema's die van groot belang zijn voor de Caribische landen, zoals onderwijs en armoedebestrijding. De nadruk ligt op het waarborgen van mensenrechten en het bevorderen van goed bestuur, aangezien deze factoren direct invloed hebben op de kwaliteit van de publieke dienstverlening. Een goed functionerende overheid is essentieel voor een actieve civil society en een goed opgeleide beroepsbevolking, wat kan bijdragen aan economische groei en sociale stabiliteit op de eilanden.

Consensusrijkswetten: Gelijkwaardigheid in Wetgeving

De consensusrijkswetten, die gezamenlijk door Nederland en de Caribische landen worden vastgesteld, zijn bedoeld als basis voor samenwerking. Echter, de Caribische landen uiten al geruime tijd bezwaren tegen dit instrument, omdat zij vinden dat de Nederlandse organen te dominant zijn in het wetgevingsproces. In het advies wordt gepleit voor meer betrokkenheid van de Caribische landen bij de besluitvorming rondom deze wetten, zodat het uitgangspunt van gelijkwaardigheid beter wordt gewaarborgd. Dit zou de samenwerking tussen de landen kunnen versterken en het wederzijds begrip bevorderen.

Foto: https://dossierkoninkrijksrelaties.nl/

Kiesrecht en Geschillenbeslechting

Een belangrijk voorstel in het advies is om alle ingezetenen met de Nederlandse nationaliteit in de Caribische landen actief kiesrecht te geven voor de Tweede Kamer. Dit kan het gevoel van gelijkwaardigheid versterken en zou de Caribische bevolking een stem geven in beslissingen die ook hen raken. Bovendien wordt er opgeroepen om nieuwe energie te steken in de vormgeving van een regeling voor geschillenbeslechting tussen de landen en het Koninkrijk. Hoewel het Statuut sinds 2010 de verplichting bevat om een dergelijke regeling te creëren, is deze na veertien jaar nog steeds niet tot stand gekomen.

Toekomstige Samenwerking

De Caribische landen hechten groot belang aan de uitgangspunten van gelijkwaardigheid en samenwerking zoals deze in het advies worden genoemd. Het is essentieel dat Nederland en de Caribische landen gezamenlijk werken aan oplossingen die wederzijdse belangen dienen. Dit spontaan advies benadrukt dat het Statuut ruimte biedt voor verbetering zonder dat het volledig hoeft te worden herschreven, maar dat het wel belangrijk is om het Statuut in de huidige context te interpreteren.

Het advies van de Raad van State van het Koninkrijk biedt waardevolle inzichten voor de toekomstige samenwerking tussen Nederland en de Caribische landen. De komende jaren zullen uitwijzen hoe deze aanbevelingen worden omgezet in beleid en hoe de verhoudingen binnen het Koninkrijk zich verder ontwikkelen.

Bron: *Raad van State van het Koninkrijk, Spontaan advies over 70 jaar Statuut voor het Koninkrijk, 16 oktober 2024.*

Armoede in Nederland halveert sinds 2018

Maar ernst armoede neemt toe

IN 2023 leefden 540.000 mensen in Nederland in armoede, wat neerkomt op 3,1 procent van de bevolking. Dit is een forse daling ten opzichte van 2018, toen 7,1 procent van de bevolking arm was. De daling is onder meer te danken aan loonstijgingen, coronasteunmaatregelen en maatregelen ter verhoging van de koopkracht. Ondanks deze positieve trend is de ernst van de armoede toegenomen, vooral onder werkenden.

Nieuwe Methode voor Armoedemeting

De daling van de armoede in Nederland is in kaart gebracht met een nieuwe meetmethode, ontwikkeld door het CBS, SCP en Nibud. In deze nieuwe benadering wordt niet alleen gekeken naar het inkomen, maar ook naar het beschikbare vermogen van huishoudens, zoals spaargeld of andere direct inzetbare middelen. Een huishouden wordt niet als arm beschouwd als het over een vermogen beschikt dat hoger is dan de jaarlijkse armoedegrens, zelfs als het inkomen onder die grens ligt. Voor een alleenstaande lag deze grens in 2023 op een maandinkomen van 1.510 euro. Een gezin met twee jonge kinderen moest minstens 2.535 euro per maand verdienen om uit de armoede te blijven.

Langdurige Armoede en Minderjarige Kinderen

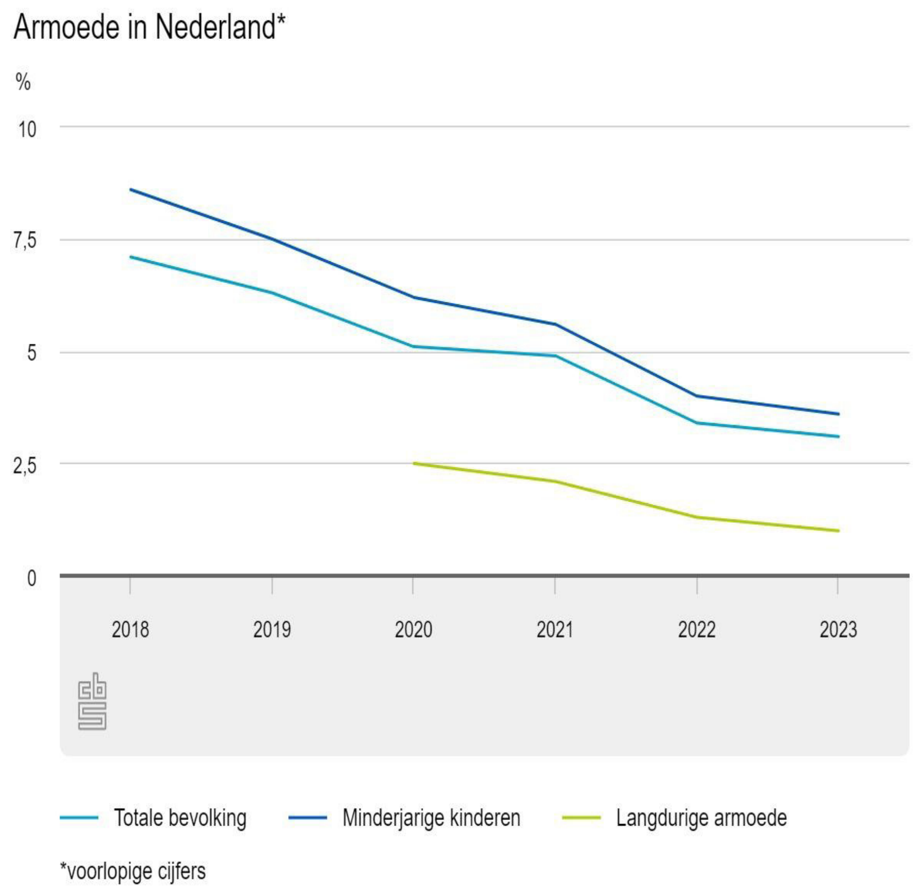
Hoewel het aantal mensen in armoede daalde, blijft langdurige armoede een belangrijk probleem. In 2023 waren 175.000 mensen al minstens drie jaar op rij arm, wat betekent dat één op de drie armen langdurig in armoede leefde. Kinderen zijn daarbij vaak de dupe: in 2023 groeiden 115.000 minderjarige kinderen op in armoede, wat neerkomt op 3,6 procent van alle kinderen in Nederland.

Financieel Kwetsbare Groepen

Naast de mensen die onder de armoedegrens leven, bevindt een grote groep zich net boven deze grens. In 2023 hadden bijna 1,2 miljoen mensen een inkomen dat slechts tot 25 procent boven de armoedegrens lag. Deze mensen hebben vaak onvoldoende vermogen om onverwachte uitgaven op te vangen, waardoor ze financieel kwetsbaar zijn. In 2018 bevonden nog 1,5 miljoen mensen zich in deze situatie. De daling van deze groep is vooral te danken aan de stijging van het inkomen van veel huishoudens en overheidssteun bij energiekosten, met name in 2022.

Armoede Onder Werkenden Toegenomen

Hoewel het totale aantal mensen in armoede is afgenomen, is de ernst van de armoede voor bepaalde groepen toegenomen. Werkenden in armoede zagen hun inkom-

entekort in 2023 stijgen tot 23 procent, vergeleken met 16 procent in 2018. Dit betekent dat mensen die werken, maar toch in armoede leven, een groter deel van hun inkomen tekortkomen dan andere groepen, zoals bijstandsontvangers. Voor bijstandsontvangers bleef het inkomentekort in 2023 stabiel op 6 procent.

Regionale Spreiding van Armoede

De armoede is ongelijk verdeeld over Nederland. In de grote steden is het percentage mensen in armoede doorgaans hoger. In 2023 had Amsterdam het hoogste armoedepercentage van het land met 6,6 procent, gevolgd door Vaals (6,4 procent), Rotterdam (6,2 procent) en Den Haag (6,1 procent). In kleinere gemeenten ligt de armoede veel lager; zo telde Rozendaal slechts 0,1 procent armen.

Ondanks de daling van het aantal mensen dat in armoede leeft, neemt de ernst van de armoede voor bepaalde groepen toe, vooral onder werkenden. De nieuwe methode voor armoedemeting biedt een beter inzicht in de financiële situatie van huishoudens door niet alleen naar het inkomen te kijken, maar ook naar het beschikbare vermogen. Dit biedt kansen om de aanpak van armoede beter af te stemmen op de mensen die langdurig en ernstig in armoede leven.

Bron: *Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), Nibud, "De nieuwe methode om armoede in Nederland te meten".*

18 - 24 Okt'24
FRESH
Weekly Special
SUPER Do it Center
COLBY JACK CHEESE
Normal Price ƒ1.99
Get Discount ƒ0.20
Price. ƒ 1.79 PER 100GR
VINCENT CHEESE 45+
Normal Price ƒ4.15
Get Discount ƒ0.56
Price. ƒ 3.59 PER 100GR
ITALIAN PROSCIUTTO HAM
Normal Price ƒ4.73
Get Discount ƒ0.44
Price. ƒ 4.29 PER 100GR
NEUTRAAL KIPSATE
Normal Price ƒ2.99
Get Discount ƒ0.40
Price. ƒ 2.59 100GR
CHOCOLADE BROODJE
Normal Price ƒ1.49
Get Discount ƒ0.20
Price. ƒ 1.29 EACH
AMY'S BURGER CALIFORNIA 10 OZ
Normal Price ƒ19.99
Get Discount ƒ2.40
Price. ƒ 17.59 EACH
GWOON FRITES 1KG
Normal Price ƒ5.79
Get Discount ƒ0.80
Price. ƒ 4.99 EACH
CROISSANT MEERGRANEN
Price. ƒ 1.39 EACH
KOFFIEBROODJE ROND
Normal Price ƒ1.49
Get Discount ƒ0.20
Price. ƒ 1.29 EACH
SUPER Do it Center | Shaba 3, Noord | TEL: 5831111

Nederlandse taal weer centraal in hoger onderwijs en minder internationale studenten

MINISTER Bruins van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft aangekondigd dat de Nederlandse taal opnieuw de norm moet worden in het hoger onderwijs. Dit wordt bereikt door de invoering van de Wet internationalisering in balans (WIB) en aanvullende regelgeving. Het doel is om het onderwijs toegankelijk te houden, de Nederlandse taalvaardigheid te verbeteren en de kans te vergroten dat internationale studenten na hun studie in Nederland blijven werken. Deze plannen werden op 15 oktober in een brief aan de Tweede Kamer uiteengezet.

De toename van het aantal internationale studenten heeft geleid tot problemen zoals een tekort aan studentenwoningen en volle collegezalen. Daarnaast staat de Nederlandse taal onder druk. Volgens Bruins is het van belang om Nederland te behouden als internationaal kennisland, maar tegelijkertijd maatregelen te treffen om de balans tussen Nederlandstalig en anderstalig onderwijs te herstellen. “De Nederlandse taal moet weer de norm worden,” aldus de minister. Dit moet bijdragen aan betere taalvaardigheid onder studenten en de integratie van internationale studenten op de arbeidsmarkt.

Nieuwe Richtlijnen voor Taalgebruik in Bacheloropleidingen

Onder de nieuwe wetgeving moeten Nederlandse bacheloropleidingen minimaal tweederde van hun curriculum in het Nederlands aanbieden. Maximaal een derde mag in een andere taal, om ruimte te bieden voor bijvoorbeeld gastcolleges van internationale docenten. Indien een bacheloropleiding volledig in een andere taal wil worden aangeboden, moet daarvoor toestemming worden gevraagd via de Toets anderstalig onderwijs (TAO).

Toestemming kan op vier gronden worden verleend: **(1)** in krimp- of grensregio’s, **(2)** voor opleidingen die een tekort op de arbeidsmarkt adresseren, zoals technische en bètastudies, **(3)** als de opleiding slechts op één locatie wordt aangeboden, en **(4)** wanneer het internationale karakter onlosmakelijk verbonden is met de inhoud van de opleiding. Bruins wil strengere eisen stellen voor de laatste twee criteria om te voorkomen dat uitzonderingen de regel worden en om de Nederlandse taal te behouden in het hoger onderwijs.

Internationaal Onderwijs Blijft Belangrijk

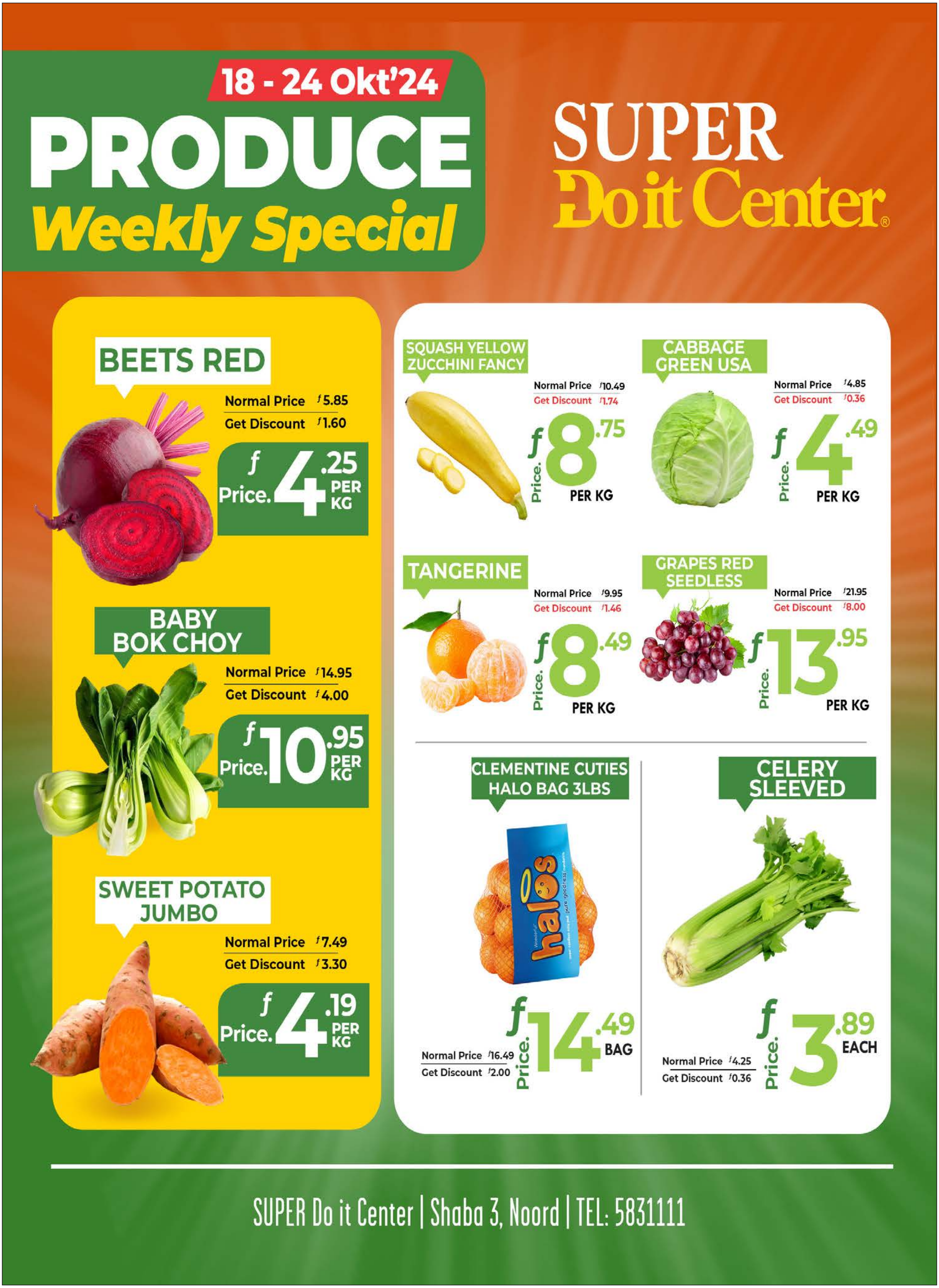
Hoewel de maatregelen gericht zijn op het beperken van internationalisering, benadrukt de minister dat Nederland een internationaal kennisland blijft. Het aantrekken van internationaal talent blijft essentieel, vooral voor sectoren met tekorten en in krimpregio’s. *“We willen de juiste internationale studenten aantrekken en door het verbeteren van hun Nederlandse taalvaardigheid, zorgen dat ze hier blijven werken,”* aldus Bruins.

Op dit moment blijft slechts 25 procent van de internationale studenten vijf jaar na hun afstuderen in Nederland, bij studenten uit de Europese Economische Ruimte (EER) is dit zelfs slechts 19 procent. Onderzoek van onder andere Nuffic toont aan dat de Nederlandse taaleisen op de arbeidsmarkt en in de samenleving een belangrijke barrière vormen voor internationale studenten om in Nederland te blijven.

Beperking van Internationale Instroom

Het kabinet streeft ernaar de instroom van internationale studenten te verminderen, ook vanwege de geplande bezuinigingen vanaf 2026. Onderwijsinstellingen zullen een actieve rol spelen in deze beperking. Vanaf het studiejaar 2025/2026 kunnen instellingen een numerus fixus invoeren voor anderstalige opleidingen. Daarnaast wil de minister afspraken maken met onderwijsinstellingen over hoe ze de internationale instroom kunnen beperken, om zo invulling te geven aan de bezuinigingen.

Bron: *Onderwijsland, 16 oktober 2024.*

18 - 24 Okt'24
PRODUCE
Weekly Special
SUPER Do it Center®
BEETS RED
Normal Price ƒ5.85
Get Discount ƒ1.60
ƒ Price. 4.25 PER KG
BABY BOK CHOY
Normal Price ƒ14.95
Get Discount ƒ4.00
ƒ Price. 10.95 PER KG
SWEET POTATO JUMBO
Normal Price ƒ7.49
Get Discount ƒ3.30
ƒ Price. 4.19 PER KG
SQUASH YELLOW ZUCCHINI FANCY
Normal Price ƒ10.49
Get Discount ƒ1.74
ƒ Price. 8.75 PER KG
CABBAGE GREEN USA
Normal Price ƒ4.85
Get Discount ƒ0.36
ƒ Price. 4.49 PER KG
TANGERINE
Normal Price ƒ9.95
Get Discount ƒ1.46
ƒ Price. 8.49 PER KG
GRAPES RED SEEDLESS
Normal Price ƒ21.95
Get Discount ƒ8.00
ƒ Price. 13.95 PER KG
CLEMENTINE CUTIES HALO BAG 3LBS
Normal Price ƒ16.49
Get Discount ƒ2.00
ƒ Price. 14.49 BAG
CELERY SLEEVED
Normal Price ƒ4.25
Get Discount ƒ0.36
ƒ Price. 3.89 EACH
SUPER Do it Center | Shaba 3, Noord | TEL: 5831111

Onderzoekers ontwikkelen ‘vaccin’ voor gewassen om pesticidegebruik te verminderen

ONDERZOEKERS bestuderen nieuwe methoden om gewassen te beschermen tegen plagen en ziekten, met als doel het gebruik van pesticiden te verminderen en de wereldwijde voedselvoorziening te versterken. Een van de veelbelovende benaderingen is ‘geïnduceerde resistentie’, een proces waarbij het immuunsysteem van planten wordt geactiveerd om zich beter te verdedigen tegen toekomstige aanvallen. Dit zou kunnen fungeren als een soort ‘vaccin’ voor gewassen.

Geïnduceerde Resistentie als Plantvaccin

Geïnduceerde resistentie betekent dat planten hun verdedigingsmechanismen versterken na een milde vorm van stress, zoals knagende insecten. Volgens onderzoeker Brigitte Mauch-Mani, die hierover sprak met Scientias.nl, is dit proces vergelijkbaar met hoe het menselijk immuunsysteem werkt na een vaccinatie. “Planten ontwikkelen een ‘geheugen’, waardoor ze beter en sneller kunnen reageren op vergelijkbare plagen of ziekten in de toekomst,” legt Mauch-Mani uit. Dit proces, bekend als ‘defense priming’, helpt planten bij het voorbereiden op toekomstige bedreigingen.

Vermindering van Pesticidengebruik

Momenteel vertrouwen boeren sterk op pesticiden en het fokken van resistente gewassen. Plagen passen zich echter snel aan en kunnen deze verdedigingen omzeilen. Geïnduceerde resistentie biedt een breder spectrum van bescherming door gebruik te maken van de natuurlijke afweermechanismen van planten. Volgens Mauch-Mani is de kans dat plagen resistentie ontwikkelen tegen deze methode veel kleiner dan bij pesticiden. Hierdoor kan deze techniek een langdurige en stabiele bescherming bieden, terwijl de afhankelijkheid van schadelijke chemicaliën afneemt.

Uitdagingen en Ontwikkelingspotentieel

Hoewel geïnduceerde resistentie veel potentieel biedt, zijn er ook uitdagingen. Het biedt meestal geen volledige bescherming, waardoor aanvullende maatregelen nodig zijn. Daarnaast moet er een balans worden gevonden tussen de groei van de plant en de energie die naar verdedigingsmechanismen gaat. Onderzoekers moeten zorgvuldig de omstandigheden en omgevingsfactoren bestuderen om de effectiviteit van geïnduceerde resistentie in verschillende situaties te waarborgen.

Mauch-Mani benadrukt dat geïnduceerde resistentie niet zo eenvoudig is toe te passen als pesticiden. De effectiviteit varieert afhankelijk van gewasgenetica, omgevingsfactoren en landbouwpraktijken. Daarom is verdere studie nodig om deze techniek veilig en effectief te implementeren in grootschalige landbouw.

Gezonder Voedsel en Duurzamere Landbouw

Een bijkomend voordeel van geïnduceerde resistentie is dat het kan bijdragen aan gezonder voedsel. Sommige stoffen die planten aanmaken tijdens dit proces, zoals polyfenolen en antioxidanten, zijn gunstig voor de menselijke gezondheid. Dit zou kunnen leiden tot hogere hoeveelheden van deze gezonde stoffen in fruit en groenten, aldus de onderzoekers.

De onderzoekers zijn optimistisch dat het ‘vaccineren’ van gewassen niet alleen pesticiden kan verminderen, maar ook kan bijdragen aan een duurzamere landbouw. Er is echter meer onderzoek nodig om de toepasbaarheid van deze techniek in de praktijk te beoordelen. Daarnaast pleiten de onderzoekers voor wetgeving die kwaliteitsnormen vaststelt om producenten en consumenten te beschermen.

Bronvermelding:

“How ‘vaccinating’ plants could reduce pesticide use and secure global food supplies” - Frontiers

Sta-bureaus niet zo gezond als gedacht

Meer bewegen is de werkelijke oplossing

STA-BUREAUS worden steeds populairder op kantoren, gezien hun vermeende gezondheidsvoordelen als alternatief voor langdurig zitten. Veel mensen gebruiken deze bureaus om de schadelijke gevolgen van een zittende levensstijl tegen te gaan, die in verband wordt gebracht met een hoger risico op hart- en vaatziekten en vroegtijdig overlijden. Recent onderzoek wijst echter uit dat langdurig staan mogelijk niet het gewenste effect heeft en zelfs schadelijk kan zijn voor de gezondheid.

De Schaduwzijden van Langdurig Staan

Volgens een nieuwe studie onder leiding van onderzoeker Matthew Ahmadi blijkt langdurig staan geen significant positief effect te hebben op de cardiovasculaire gezondheid, ondanks de veelgehoorde voordelen. De studie, uitgevoerd onder meer dan 80.000 Britse volwassenen zonder vooraf bestaande hartaandoeningen, toonde aan dat staan op de lange termijn niet helpt bij het voorkomen van hartziekten, beroertes of hartfalen.

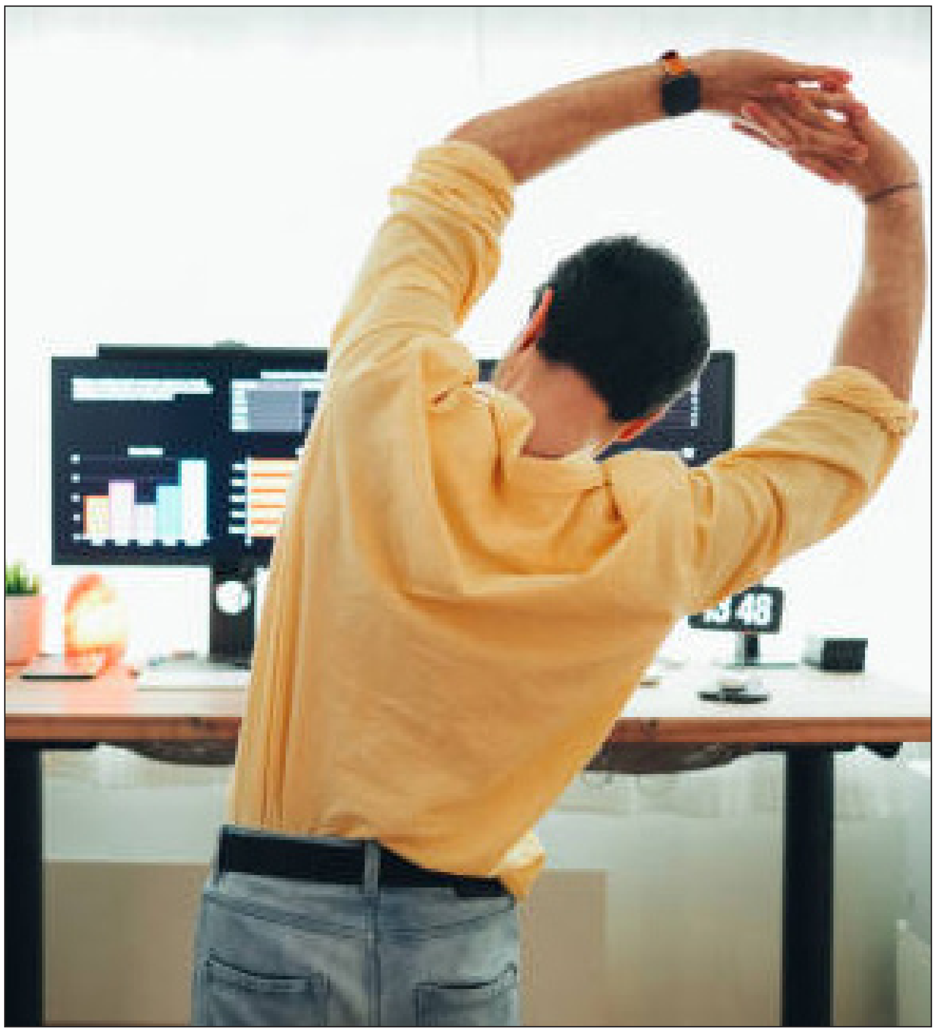
Sterker nog, het onderzoek suggereert dat langdurig staan de bloedsomloop negatief kan beïnvloeden. Het verhoogt de kans op circulatoire aandoeningen, zoals spataderen en diepe veneuze trombose (bloedstolsels in de diepe aderen). “Langdurig staan kan de negatieve effecten van zitten niet compenseren,” aldus Ahmadi. Voor sommige mensen kan het zelfs een verhoogd gezondheidsrisico met zich meebrengen.

Bewegen is de Sleutel

Het belangrijkste advies van de onderzoekers is dat zowel langdurig zitten als staan niet de oplossing is. In plaats daarvan adviseren ze mensen om meer te bewegen gedurende de dag. Voor mensen die veel tijd zittend doorbrengen, is het toevoegen van regelmatige bewegingen en gestructureerde oefeningen effectiever om het risico op hart- en vaatziekten te verminderen.

Onderzoeker Emmanuel Stamatakis benadrukt dat kleine, regelmatige bewegingen, zoals het maken van korte wandelingen of lichte fysieke activiteiten, een groot verschil kunnen maken. Eerder onderzoek van hetzelfde team toonde aan dat slechts 6 minuten intensieve lichaamsbeweging per dag al helpt om het risico op hartziekten te verlagen.

Ook dagelijks 30 minuten matig tot intensieve activiteit, zoals stevig wandelen of sporten, kan aanzienlijke gezondheidsvoordelen opleveren, zelfs voor mensen die meer dan 11 uur per dag zitten.

Een Gebalanceerde Dagindeling

Voor wie op zoek is naar een richtlijn voor een gezondere levensstijl, publiceerden onderzoekers eerder een schema voor de ideale balans tussen zitten, staan, slapen en bewegen. De aanbeveling is om 6 uur per dag te zitten, 5 uur en 10 minuten te staan, en 8 uur en 20 minuten te slapen. De resterende tijd kan worden besteed aan lichte en matig tot intensieve activiteiten.

Praktische Tips voor Meer Beweging

Voor mensen met zittende banen hoeven drastische veranderingen niet noodzakelijk te zijn. Het nemen van kleine stappen, zoals het vaker opstaan, wandelen tijdens pauzes, of traplopen in plaats van de lift nemen, kan al een verschil maken. Stamatakis adviseert ook wandelvergaderingen te organiseren of tijdens de lunchpauze een korte wandeling te maken. Regelmatig kleine onderbrekingen toevoegen aan een zittende werkdag kan een belangrijke bijdrage leveren aan een gezondere levensstijl.

Hoewel sta-bureaus hun voordelen kunnen hebben, is het duidelijk dat bewegen de sleutel is tot het compenseren van de negatieve effecten van langdurig zitten. Door bewust te blijven van dagelijkse activiteiten en kleine aanpassingen te maken, kunnen mensen hun gezondheid aanzienlijk verbeteren.

Waarom je denkt dat je gelijk hebt

Ook als dat niet zo is

HEB je ooit een discussie gehad waarbij je er heilig van overtuigd was dat je gelijk had, maar toch bleek dat je belangrijke informatie miste? Nieuw onderzoek naar 'naïef realisme' legt uit waarom we vaak denken dat we alles weten, zelfs als dat helemaal niet het geval is. Dit fenomeen, ook wel de 'illusie van begrip' genoemd, zorgt ervoor dat mensen geloven dat ze voldoende informatie hebben om een weloverwogen beslissing te nemen, terwijl ze vaak maar een deel van het verhaal kennen.

Illusie van Begrip

Volgens onderzoekers komt deze illusie veel vaker voor dan je denkt. Mensen overschatten vaak hoe goed ze een situatie begrijpen en gaan er ten onrechte van uit dat de informatie die ze hebben voldoende is om een standpunt in te nemen. Ze zoeken niet naar meer informatie, zelfs niet als de argumenten die ze horen eenzijdig zijn. *"Als je mensen een paar feiten geeft die logisch klinken, zeggen de meesten: 'dat klinkt wel goed' en dan gaan ze ermee akkoord,"* zegt hoofdonderzoeker Angus Fletcher, hoogleraar aan de Ohio State University.

De Kracht van Eenzijdige Informatie

In een experiment dat werd uitgevoerd onder 1.261 Amerikanen, kregen deelnemers een fictief verhaal te lezen over een school met een watertekort. De proefpersonen werden in drie groepen verdeeld. Twee van de groepen kregen slechts één kant van het verhaal te lezen (alleen de argumenten voor of tegen een fusie van de school), terwijl de controlegroep het volledige verhaal te zien kreeg.

Opvallend was dat de deelnemers die slechts de helft van de informatie kregen, dachten dat ze genoeg wisten om een beslissing te nemen. Sterker nog, zij waren zelfs méér overtuigd van hun keuze dan de deelnemers die het volledige verhaal hadden gelezen! Dit onderstreept hoe sterk het geloof in het eigen gelijk kan zijn, zelfs als mensen slechts een fractie van de beschikbare informatie hebben.

Goed Nieuws: Meningen Kunnen Veranderen

Gelukkig is er ook goed nieuws. Sommige deelnemers die aanvankelijk maar één kant van het verhaal hadden gelezen, waren bereid hun mening te herzien toen ze later het volledige verhaal kregen. Toch werkt dit niet altijd even goed, vooral bij kwesties die diepgeworteld zijn in iemands overtuigingen. Fletcher merkt op dat mensen nieuwe informatie soms aan de kant schuiven als het niet in hun straatje past of dat ze die informatie aanpassen zodat het beter aansluit bij hun bestaande ideeën.

Dagelijkse Misverstanden

Hoewel ideologische kwesties vaak moeilijker op te lossen zijn, draaien veel conflicten in het dagelijks leven om simpele misverstanden. Deze studie is een waardevolle toevoeging aan de bestaande kennis over naïef realisme, het idee dat mensen hun eigen opvattingen als de objectieve waarheid beschouwen.

Het laat zien dat mensen vaak goed in staat zijn om een weloverwogen oordeel te vellen, maar dat dit alleen mogelijk is wanneer ze over alle relevante informatie beschikken.

Fletcher benadrukt het belang van het kennen van het volledige verhaal voordat je een standpunt inneemt. "Mensen denken vaak dat ze alle feiten kennen, ook als dat niet zo is," zegt hij. "De eerste stap bij een meningsverschil zou moeten zijn om jezelf af te vragen: 'Mis ik iets dat me kan helpen de ander beter te begrijpen?' Dat is de manier om de illusie van genoeg informatie te doorbreken."

Bron: *The illusion of information adequacy – PLOS ONE, onderzoek uitgevoerd door Angus Fletcher, Ohio State University.*

Recap Week 42

Stichting Ultimo Deseo Aruba Vervult Eerste Laatste Wens

STICHTING Ultimo Deseo Aruba (FUDA) heeft haar eerste laatste wens vervuld voor Emmy Theysen, een Arubaanse kunstenaar die terminaal ziek is. Emmy's wens was om een muurschildering te zien gebaseerd op zijn schilderij van een prikichi (Arubaanse parkiet) op een cactus. FUDA werkte samen met de bekende Arubaanse kunstenaar Armando Goedgedrag om deze wens te realiseren.

De muurschildering werd geschilderd op de muren van Colegio Sagrado Curason in Savaneta, een plaats die diepe betekenis had voor Emmy. Op 12 oktober 2024 werd Emmy naar de school gebracht om de voltooide muurschildering te zien, waarbij hij zelf enkele lijnen aan het kunstwerk mocht toevoegen.

De vervulling van deze wens toont de impact die FUDA heeft op terminaal zieke personen en de gemeenschap. De stichting blijft toegewijd aan haar missie om troost en vreugde te brengen door laatste wensen te vervullen. Meer informatie is te vinden op www.fuda-aruba.com.

Tech Camp GRIT! van WOW Aruba Inspireert Jonge Vrouwen in Technologie

WOMEN empOwering Women (WOW) Aruba heeft met succes haar eerste Tech Camp GRIT! georganiseerd, gericht op het inspireren en informeren van jonge meisjes over carrièremogelijkheden in de technologie. Deelnemers kregen inzicht in de snelgroeiende technologische sector en de kansen die dit biedt voor vrouwen.

Mevrouw Wendy Koffy, Hoofd Bedrijfsvoering bij Aruba Bank, gaf een belangrijke presentatie over digitale betalingen, waarbij zij de rol van technologie en het belang van vrouwelijke leiders in deze innovatieve sector benadrukte.

Aruba Bank, als trotse sponsor van het evenement, speelde een sleutelrol in het ondersteunen van de missie van WOW Aruba. Het camp promootte gendergelijkheid en stimuleerde de ontwikkeling van vrouwelijke leiders in technologie. Het succes van dit evenement is een stap vooruit in het versterken van de aanwezigheid van vrouwen in technologische carrières op Aruba.

Ateliers '89 Start Interessante Schilderworkshop voor Kunstliefhebbers

OP maandag 14 oktober begint bij Ateliers '89 een vier weken durende schilderworkshop, bedoeld voor deelnemers vanaf 12 jaar. De workshop biedt de mogelijkheid om schildervaardigheden te verbeteren en verschillende technieken te beheersen. Met veel aandacht voor het corrigeren van kleine fouten in schildertechnieken, zullen deelnemers zich verdiepen in verschillende thema's en leren hoe ze hun kunstwerken naar een hoger niveau kunnen tillen. Het doel is om niet alleen naar het huidige landschap te kijken, maar ook verder te denken en creatief te groeien.

De workshop wordt gehouden in een professionele en aangename omgeving aan de Dominicanessenstraat 34. Deelnemers kunnen zich inschrijven via e-mail of telefonisch contact opnemen. Aan het eind van de cursus is er een eindtentoonstelling van hoog niveau, waarbij de deelnemers hun werken kunnen tonen.

Ateliers '89 biedt hiermee een uitstekende kans voor zowel beginnende als ervaren kunstenaars om hun talenten verder te ontwikkelen.

Beloftes aan Amnesty International Over Mensenrechten Niet Nagekomen door KPA

HET Korps Politie Aruba (KPA) ontving enkele jaren geleden Amnesty International voor belangrijke gesprekken over mensenrechten in Arubaanse detentiecentra. Tijdens deze ontmoeting toonde de politie toewijding aan het naleven van internationale normen, waaronder hygiëne, ventilatie en toegang tot essentiële voorzieningen voor gedetineerden.

Recent rapporteren bronnen echter dat de omstandigheden in de politiecellen ver onder de internationale normen blijven. Gedetineerden worden geconfronteerd met

→

vieze en slecht geventileerde cellen, beperkte toegang tot douches, en toiletten die slechts twee keer per dag worden doorgespoeld. Frisse lucht is zeldzaam, en basisbehoeften zoals toiletpapier worden beperkt verstrekt.
Ondanks de inzet van KPA blijft er een aanzienlijke kloof tussen de beloofde verbeteringen en de realiteit. Om deze problemen aan te pakken, pleiten experts voor continue monitoring door onafhankelijke instanties om de mensenrechten van gedetineerden daadwerkelijk te waarborgen en transparantie en verantwoording te verbeteren.

Interpretatief Nieuws Essentieel voor Kritisch Denken bij AWEMainta

IN een tijd waarin we overspoeld worden met informatie, zet AWEMainta zich in voor een vorm van journalistiek die verder gaat dan alleen het rapporteren van feiten. Onze benadering richt zich op het bieden van uitgebreide context, verschillende gezichtspunten en het aanmoedigen van reflectie. Dit stelt lezers in staat om kritisch na te denken en hun eigen conclusies te trekken.
In plaats van lezers een kant-en-klare mening te geven, bieden wij inzicht in complexe onderwerpen, met extra aandacht voor achterliggende factoren en verschillende standpunten. Door de presentatie van meerdere gezichtspunten krijgen lezers de mogelijkheid om argumenten van alle kanten te evalueren.
Bij AWEMainta geloven we dat nieuwsconsumptie een interactief proces moet zijn. Door open vragen te stellen en reflectie te stimuleren, willen we onze lezers niet alleen informeren, maar ook aanmoedigen om actief deel te nemen aan het kritische denkproces en maatschappelijke discussie.

Nieuw Project Ondersteunt Muzikaal Talent op Aruba

CEDE ARUBA, in samenwerking met Fonds Podiumkunsten en UNOCA, lanceert de “Music Hubs Regeling” op Aruba. Dit project, dat al succesvol is in Nederland, heeft als doel lokaal muzikaal talent te ondersteunen en hun kansen op nationale en internationale erkenning te vergroten.
Het project begint als een pilot waarin acht lokale producers talentvolle Arubaanse artiesten selecteren en begeleiden. Met een toegewezen budget kunnen de producers investeren in branding, muziekproductie, videoclips en promotie. De doelstelling is om minstens vier authentieke muziekproducties te creëren.
Bovendien biedt het project mentorschap door de ervaren Arubaanse producer Michael Lampe, die ook samenwerkt met internationale partners zoals Sony Music en Warner. Het project eindigt met een collectief evenement om de resultaten te presenteren.
CEDE ARUBA benadrukt het belang van deze regeling voor de ontwikkeling van muzikaal talent en bedankt Fonds Podiumkunsten voor hun vertrouwen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met CEDE ARUBA via 582-7666.

Aruba Annuleert IPKO-vergadering van Januari 2025

DE geplande Interparlementaire Koninkrijksvergadering (IPKO) van 8 tot 10 januari 2025 op Aruba is geannuleerd op verzoek van de voorzitter van het Arubaanse parlement, Raymond Kamperveen, en delegatieleider Hendrik Tevreden. De annulering is het gevolg van de parlementsverkiezingen op Aruba, die op 6 december 2024 plaatsvinden. Hierdoor moeten de nieuwe parlementariërs nog beëdigd worden op 8 januari, waardoor het organiseren van de IPKO-bijeenkomst moeilijk wordt.
Op 21 oktober zullen de delegatieleiders van de deelnemende landen een digitale conferentie houden om de mogelijkheid van een nieuwe datum te bespreken. Vanwege verkiezingen op Curaçao in maart 2025 en het beperkte tijdschema van de Nederlandse delegatie, lijkt het erop dat de vergadering pas in juni of juli 2025 opnieuw kan worden gepland.
De Arubaanse delegatie was al gevormd, maar politieke veranderingen op Aruba hebben deze samenstelling beïnvloed.

In verband met verhuizing

Van 25 oktober tot 1 november wordt het hoofdkantoor van de Douane gesloten

HET Douane Afdeling informeert dat hun hoofdkantoor, momenteel gevestigd aan de L.G. Smith Boulevard 134, in de periode van vrijdag 25 oktober tot vrijdag 1 november 2024 zal verhuizen naar een nieuwe locatie te Bushiri 25 D (naast het voormalige gebouw van Pricehacker).
Dit betekent dat het hoofdkantoor op vrijdag 25 oktober vanaf 12.00 uur tot en met vrijdag 1 november 2024 gesloten en niet operationeel zal zijn.

Voor de Asycuda-diensten gelden de volgende regels:
Op vrijdag 25 oktober 2024 blijft het Asycuda-systeem operationeel, maar alleen op de locaties Douane Luchthaven, Aerocargo en Barcadera.
Op zaterdag 26 oktober en zondag 27 oktober 2024 zal het Asycuda-systeem niet beschikbaar zijn.
Vanaf maandag 28 oktober 2024 zal het Asycuda-systeem, evenals de secties Stad/Vrijmaking en Vrijstelling, operationeel zijn op de nieuwe locatie te Bushiri 25 D.
Alle andere diensten op de nieuwe locatie worden →

hervat op maandag 4 november 2024.

230 Nieuwe Bedrijfsvergunningen Verleend in Tweede Kwartaal 2024

IN het tweede kwartaal van 2024 werden 230 nieuwe bedrijfsvergunningen verleend via het Departement van Economische, Commerciële en Industriële Zaken (DEACI). In totaal ontving DEACI tussen juli en september 549 aanvragen, waarvan 218 werden behandeld en goedgekeurd. De overige aanvragen zijn nog in behandeling of werden afgewezen door ontbrekende documenten.
Van de 230 goedgekeurde vergunningen waren er 21 voor eenmanszaken, 13 voor filialen, 171 voor VBA's en 4 voor vennoten van VOF's. De meest populaire sectoren voor nieuwe vergunningen waren vastgoed, holdings, bouw- en constructiebedrijven, en eetgelegenheden zoals cafés en restaurants.
Sinds de invoering van het nieuwe vestigingsbeleid door minister Geoffrey Wever in oktober 2022 is het proces voor bedrijfsvergunningen versneld en volledig gedigitaliseerd. Dit beleid heeft tot doel vergunningen binnen twee weken te verlenen en investeringen in Oranjestad en San Nicolas te stimuleren. Meer informatie over het vergunningsproces is beschikbaar via www.deaci.aw.

Succesvol Autentico Aruba Culinary Festival 2024 afgesloten

HET Autentico Aruba Culinary Festival 2024, georganiseerd door A.T.A., was een groot succes. Het evenement overtrof alle verwachtingen en bood bezoekers een unieke ervaring met culinaire hoogstandjes, muziek en een ontspannen sfeer. Het festival trok zowel de lokale gemeenschap als internationale gasten aan, wat de groeiende belangstelling voor Aruba's culinaire scene benadrukte.
Tijdens de Bartenders' Brawl op 12 oktober lieten acht getalenteerde mixologen hun creativiteit zien, waarbij Nelson Molina met zijn cocktail 'Nos Cultura' de eerste prijs won. Op 13 oktober vond de prestigieuze Iron Chef-competitie plaats, waar Moises Ramirez, Sous Chef bij Lima Bistro, werd bekroond tot Iron Chef Aruba 2024.
Het festival was een showcase van Aruba's rijke culinaire, culturele en historische erfgoed en bood daarnaast educatieve kansen voor studenten. A.T.A. bedankte alle partners, vrijwilligers en medewerkers voor hun bijdrage aan het succes van het festival en kijkt uit naar de volgende editie in 2025.

Big Live Nature Quiz 2024:

Educatieve Quiz Voor Basisschoolleerlingen in het Caribisch Gebied

DE Dutch Caribbean Nature Alliance (DCNA) organiseert op vrijdag 1 november 2024 de Big Live Nature Quiz - Kids Edition. Dit gratis online evenement is gericht op basisschoolleerlingen uit Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten. De quiz, met het thema "Nature's Locals, New Comers, and Intruders", heeft als doel kinderen te leren over de unieke ecosystemen van de eilanden. Het evenement is een samenwerking tussen natuurorganisaties van de zes Caribische eilanden, waaronder de Aruba Conservation Foundation en CARMABI.
Deelnemers kunnen meedoen in teams of individueel, en scholen kunnen meerdere teams inschrijven. De quiz bestaat uit meerkeuzevragen gebaseerd op de BioNews Kids-editie van 2024.
Winnende teams maken kans op een zeil- en snorkeltrip. Deelname is gratis, maar inschrijving is verplicht via www.BigLiveNatureQuiz.org.
Het evenement wordt gesteund door het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselveiligheid en Natuur.

Creatief schrijven voor beginners

DE Nationale Bibliotheek van Aruba biedt een korte cursus creatief schrijven aan, die in november van start gaat. De cursus wordt gegeven door de lokale auteur Vi Frank jr. en is bedoeld voor beginners. De lessen vinden wekelijks plaats en duren acht weken. De cursus wordt gegeven in de bibliotheek in Oranjestad en is geschikt voor zowel volwassenen als jongeren. De instructietaal is Papiaments.
De lessen vinden plaats op maandagmiddag van 17:00 tot 19:00 uur op de volgende data: 4, 6, 11, 18, 25 november, en 2, 9, 16 december 2024. Aanmelden kan via e-mail: curso@bna.aw of telefonisch via de bibliotheek: 528 1504. De kosten bedragen 150 florin per persoon. Inschrijving sluit op vrijdag 25 oktober en de plaatsen zijn beperkt.
Vi Frank jr. heeft twee boeken gepubliceerd: →

Damnatio ad bestias (2020) en Outpost Alto Vista and other cosmic horrors from Aruba (2020), die beide te leen zijn in de bibliotheek en te koop zijn in de lokale boekhandels.

Inspiratie en Groei

Succesvolle Aruba Leadership en Student Summit 2024

DE Aruba Leadership Summit 2024 en de Student Summit: Leadership Compass, georganiseerd door de Aruba Center for Leadership Development Foundation, waren een groot succes. Deelnemers verlieten de evenementen enthousiast en gemotiveerd, klaar om de geleerde inzichten direct toe te passen in hun persoonlijke en professionele leven.
De summits boden waardevolle kennis en praktische tools voor leiderschapsontwikkeling, persoonlijke groei en intergenerationele samenwerking. Studenten ontvingen nuttige informatie van experts zoals Drs. Rishi Ramsoondar en Drs. Samuel Dumfries, terwijl wellnesspartners de nadruk legden op het belang van een gezonde levensstijl en het welzijn.
De positieve feedback van deelnemers bevestigde de impact van de geboden sessies, die direct in hun dagelijkse leven konden worden geïmplementeerd. De organisatoren en sponsors, waaronder Gianni's Group, ATA en Setar, hebben een belangrijke rol gespeeld in het succes van dit evenement, dat een bijdrage levert aan de ontwikkeling van de leiderschapsgemeenschap op Aruba.
Voor meer informatie: www.leadershiparuba.com.

DEZHI en U.S. CBP Organiseren Workshops ter Bevordering van Handelsvoordelen

DIRECTIE Economische Zaken, Handel en Industrie (DEZHI), in samenwerking met de U.S. Customs and Border Protection (CBP), organiseert op 12 en 13 november 2024 workshops voor Arubaanse en Curaçaose stakeholders. Deze workshops zijn gericht op het versterken van Aruba's positie onder de Caribbean Basin Economic Recovery Act (CBERA) en het verkrijgen van de status van begunstigde onder de Caribbean Basin Trade Partnership Act (CBTPA).

Tijdens deze sessies delen experts van CBP hun kennis om Aruba's handelspotentieel volledig te benutten. De workshops zijn gericht op de Douane van Aruba, Free Zone Aruba (FZA), de Aruba Trade & Industry Association (ATIA), en de Kamer van Koophandel van Aruba (KvK). Ook vertegenwoordigers uit Curaçao zullen aanwezig zijn.
Het doel is om de exportsector te ondersteunen en de economische voordelen voor zowel Aruba als de bredere Caribische regio te maximaliseren. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met s.meijer@deaci.aw.

AZV breidt zorgaanbod uit met fysiotherapeut Clayton de Nobrega

HET Uitvoerend Orgaan van AZV heeft op 14 oktober 2024 een contract getekend met fysiotherapeut Clayton de Nobrega, waarmee het zorgaanbod voor AZV-verzekerden verder wordt uitgebreid. De Nobrega, geboren in Nederland maar opgegroeid in Aruba, heeft een brede professionele achtergrond in fysiotherapie. Na zijn studie aan de Hogeschool Rotterdam heeft hij ervaring opgedaan in verschillende praktijken in Nederland en Aruba, waaronder Fysico Rotterdam en de Arubaanse Voetbalbond.
Zijn specialisatie ligt onder andere in de revalidatie van vrouwen na de bevalling. Met deze samenwerking wil AZV de beschikbaarheid van fysiotherapie voor haar verzekerden waarborgen. De Nobrega's praktijk bevindt zich aan de Venezuelastraat 22 in Oranjestad, waar hij zowel telefonisch als via WhatsApp bereikbaar is voor afspraken.
Met deze toevoeging streeft AZV ernaar om de kwaliteit en toegankelijkheid van fysiotherapeutische zorg op Aruba verder te verbeteren.

Jaarlijks Statistisch Overzicht 2023

DE Centrale Bank van Aruba (BCA) heeft haar Jaarlijks Statistisch Overzicht 2023 (ASD 2023) gepubliceerd. Deze statistische publicatie bevat een grote hoeveelheid economische, financiële en sociale gegevens, waaronder informatie over Aruba's financiële, reële, externe en publieke sectoren. Daarnaast bevat het ASD 2023 verschillende grafische illustraties van de gegevens in de publicatie, wat nuttig is voor economische en financiële analyses en helpt bij het maken van beleidsaanbevelingen.
Het ASD 2023 is vanaf vandaag beschikbaar op de website van de BCA (www.cbaruba.org). Voor vragen of opmerkingen over deze publicatie kan contact worden opgenomen met de afdeling Statistiek van de BCA.

→

AHATA steunt toegankelijk onderwijs op EPB San Nicolas

DE Aruba Hotel & Tourism Association (AHATA) heeft een donatie van AFL 25.000 gedaan aan de Stichting Sociale Hulp van EPB San Nicolas. Deze bijdrage ondersteunt leerlingen die financiële moeilijkheden ondervinden bij het voltooien van hun middelbare schoolopleiding. De donatie maakt deel uit van AHATA's bredere inspanningen om toegang tot kwalitatief onderwijs te bevorderen en de ontwikkeling van een sterke arbeidsmarkt te stimuleren.

De donatie werd overhandigd door AHATA's voorzitter en CEO, Tisa LaSorte, aan de vertegenwoordigers van EPB San Nicolas en de stichting. De steun is bedoeld om studenten meer kansen te bieden op persoonlijke en professionele ontwikkeling in een positieve leeromgeving.

AHATA benadrukt het belang van investeren in onderwijs en zet zich in voor het creëren van meer mogelijkheden voor jongeren. Deze bijdrage is een vervolg op eerdere initiatieven van de organisatie om de toekomst van Aruba's beroepsbevolking te ondersteunen.

Arbeidskrachtenonderzoek 2024 van start op Aruba

OP 15 oktober 2024 begint het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), in samenwerking met het Directie Arbeid en Onderzoek (DAO) en de Centrale Bank van Aruba (CBA), met het Arbeidskrachtenonderzoek 2024 (EFL2024). Dit onderzoek heeft als doel een gedetailleerd en actueel inzicht te verkrijgen in de arbeidsmarkt van Aruba. Hierbij wordt informatie verzameld over zowel mensen die actief deelnemen aan de arbeidsmarkt als diegenen die dat niet doen. Dit stelt beleidsmakers in staat om belangrijke indicatoren, zoals werkloosheidspercentages en arbeidsparticipatie, nauwkeurig in kaart te brengen.

De enquête wordt telefonisch afgenomen bij huishoudens die eerder hun medewerking hebben toegezegd. Personen van 15 jaar en ouder worden ondervraagd, aangezien zij volgens internationale standaarden tot de beroepsbevolking behoren. De verkregen gegevens worden anoniem verwerkt en gebruikt om de huidige arbeidsmarktontwikkelingen in kaart te brengen. Deelname aan het onderzoek is essentieel voor een volledig en betrouwbaar beeld van de Arubaanse arbeidsmarkt.

Laatste fase CBS Onderzoek Inkomsten en Uitgaven 2023-2024 van start

OP 16 oktober 2024 start het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) met de laatste fase van het Onderzoek naar Inkomsten en Uitgaven 2023-2024. Dit onderzoek, dat in oktober 2023 begon, richt zich op het verkrijgen van een gedetailleerd beeld van de financiële situatie van huishoudens in Aruba. Tot nu toe hebben 1.764 huishoudens deelgenomen, met een streefdoel van 2.000 huishoudens.

De verzamelde gegevens worden gebruikt om het consumentenprijsindexcijfer en de inflatie op Aruba te berekenen. Daarnaast biedt het inzicht in veranderingen in het consumptiepatroon van de bevolking sinds het laatste onderzoek in 2016. Huishoudens die deelnemen aan deze laatste fase worden gedurende twee weken bezocht door CBS-enquêteurs. Het CBS benadrukt dat alle gegevens anoniem worden verwerkt. Voor vragen kunnen deelnemers contact opnemen met het CBS. Deelname is van cruciaal belang voor het succes van dit onderzoek.

Militairen voltooien succesvolle bouwprojecten tijdens oefening 'Caribbean Engineer'

ONLANGS hebben ongeveer 140 Nederlandse militairen van het 102 Constructiecompagnie-bataljon met succes verschillende bouw- en onderhoudsprojecten uitgevoerd op de ABC-eilanden tijdens de oefening 'Caribbean Engineer'. Het doel van deze oefening was om de technische vaardigheden van de militairen op hoog niveau te houden door middel van praktische opdrachten.

Op Curaçao bouwden de militairen een uitkijktoren voor Carmabi om de flamingo's beter te observeren en werd het hekwerk van een school grondig gerenoveerd. Op Bonaire werd het clubgebouw van de lokale padvinders opgeknapt. Op Aruba werden militaire trainingslocaties zoals 'Vader Piet' verbeterd met vernieuwde opslagfaciliteiten en zonnepanelen.

De oefening droeg niet alleen bij aan het verbeteren van de infrastructuur op de eilanden, maar bood de militairen ook de kans om hun technische vaardigheden verder te ontwikkelen.

Trending • NL

Van Gogh Nationaal Park Gelanceerd in Noord-Brabant

EEN gebied van 100.000 hectare in Noord-Brabant is officieel uitgeroepen tot het Van Gogh Nationaal Park. Staatssecretaris Jean Rummenie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur heeft het park deze status gegeven. Het park strekt zich uit van Breda tot Helmond en omvat steden en natuurgebieden zoals de Loonse en Drunense Duinen en het Ulvenhoutse Bos.
Het park is vernoemd naar Vincent van Gogh, die hier zijn eerste meesterwerk schilderde. Naast natuur richt het park zich ook op cultuur en economische ontwikkeling. Steden zoals Eindhoven en Den Bosch maken deel uit van het park, dat zich positioneert als een internationale trekpleister. Met deze unieke combinatie van natuur, cultuur en economie wordt het Van Gogh Nationaal Park het eerste park in zijn soort in Nederland.

Minister Wiersma:

Oude Stikstofplannen Niet Verloren, Nieuw Plan in Ontwikkeling

LANDBOUWMINISTER Femke Wiersma benadrukte tijdens een debat in de Tweede Kamer dat de stikstofplannen van het vorige kabinet niet volledig zijn afgeschreven. Hoewel het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) is geschrapt, worden onderdelen ervan opgenomen in de nieuwe aanpak. Wiersma erkende de zorgen van Kamerleden, maar stelde dat een nieuw plan in samenwerking met provincies in ontwikkeling is, met een focus op een gebiedsgerichte aanpak voor natuur, stikstof, klimaat en water. De minister wees op het beperkte budget en benadrukte dat elke euro efficiënt moet worden ingezet. Kamerleden uitten hun zorgen over de vertraging en de mogelijke gevolgen van een rechtszaak die Greenpeace heeft aangespannen om Nederland aan de stikstofdoelen te houden. Wiersma verwacht in december meer duidelijkheid te kunnen geven over het nieuwe stikstofplan.

Helft van AI-systemen bij Rijksoverheid Onvoldoende Risico-afgewogen

UIT onderzoek van de Algemene Rekenkamer blijkt dat bij 54% van de 433 AI-systemen binnen de Rijksoverheid geen aantoonbare risicoafweging is gemaakt. Van de onderzochte zeventig overheidsorganisaties gebruiken veertig actief AI, vooral voor interne processen zoals tekstomzetting en documentanonimisering. Hoewel AI de efficiëntie verhoogt, zijn er risico's zoals privacyschending en slechte informatiebeveiliging, die mogelijk onvoldoende worden ingeschat.
De Europese AI-verordening vereist dat AI-systemen beoordeeld worden op hun risico's. Staatssecretaris Zsolt Szabó benadrukt het belang van verantwoord en transparant gebruik van AI binnen de overheid. Een vorm van toezicht is nodig om ervoor te zorgen dat AI-systemen met hogere risico's aan extra voorwaarden voldoen en burgers beschermen tegen mogelijke negatieve gevolgen.

NAVO-Baas Rutte:

Geruchten over Noord-Koreaanse Soldaten in Oekraïne Zorgwekkend

NAVO-CHEF Mark Rutte noemt de berichten dat Noord-Koreaanse militairen vechten in Oekraïne zorgwekkend, hoewel hij deze claims niet kan bevestigen. De Oekraïense president Volodymyr Zelensky beschuldigde Noord-Korea ervan soldaten aan Rusland te hebben overgedragen, gebaseerd op informatie van Oekraïense inlichtingendiensten. Bronnen melden dat een Noord-Koreaanse eenheid van drieduizend soldaten zou zijn ingezet.
Hoewel de berichten nog niet bevestigd zijn, uitten ook de Verenigde Staten en Zuid-Korea hun zorgen. De samenwerking tussen Rusland en Noord-Korea is de laatste maanden intensiever geworden, waarbij Rusland mogelijk Noord-Koreaanse munitie gebruikt. Militaire experts twijfelen echter of de inzet van Noord-Koreaanse soldaten

→

effectief zou zijn, gezien hun gebrek aan ervaring en de operationele uitdagingen zoals taalbarrières en onbekendheid met Russische systemen. Het Kremlin ontkent Noord-Koreaanse betrokkenheid.

EU-landen Willen Migratie Terugdringen en Terugkeer van Asielzoekers Versnellen

PREMIER Dick Schoof benadrukt na zijn eerste EU-top dat alle Europese landen de instroom van migranten willen verminderen en de terugkeer van afgewezen asielzoekers willen vergroten. Hoewel het nieuwe EU-asiel- en migratiepact pas in 2026 in werking treedt, wordt er gewerkt aan versnelling van dit beleid. Lidstaten eisen strengere regels voor de terugkeer van afgewezen asielzoekers en onderzoeken innovatieve oplossingen, zoals terugkeerhubs in landen van herkomst.
Nederland overweegt een uitzetcentrum in Oeganda, dat mogelijk past binnen deze nieuwe aanpak. Schoof werkt samen met de Italiaanse premier Giorgia Meloni en de Deense premier Mette Frederiksen om migratie hoog op de Europese agenda te houden, terwijl Denemarken pleit voor striktere controle aan de EU-buitengrenzen.

Unieke Prehistorische Boomstamkano Opgegraven in Noord-Brabant

ARCHEOLOGEN graven donderdag een prehistorische boomstamkano op in Esch, Noord-Brabant. De kano, ontdekt tijdens archeologisch onderzoek in juni, wordt als een unieke vondst beschouwd. Volgens Oertijdmuseum-curator Maarten de Rijke zijn slechts tien vergelijkbare kano's in Nederland gevonden. Deze boomstamkano werd in een laag veen gevonden, waardoor het hout goed bewaard is gebleven.
De kano wordt opgegraven in aanwezigheid van basisschoolkinderen en vervolgens verder schoongemaakt in het Oertijdmuseum. Het onderzoek zal ongeveer een week duren, waarna de staat en de ouderdom van de kano duidelijk worden. Hoewel de oudste boomstamkano ter wereld uit Drenthe komt en zo'n tienduizend jaar oud is, wordt verwacht dat dit exemplaar uit de IJzertijd stamt, enkele eeuwen voor Christus. De vondst benadrukt het belang van archeologisch onderzoek bij bouwprojecten.

Gemeenten Verstrekken Ruim Honderd Incomplete Paspoorten door Productiefout

TUSSEN 30 september en 8 oktober hebben Nederlandse gemeenten 100 tot 120 paspoorten uitgegeven die door een productiefout niet volledig zijn. Deze paspoorten missen ribbels die links boven de pasfoto moeten zitten, wat het document onvolledig maakt. De ribbels zijn bedoeld om het paspoort toegankelijker te maken voor mensen met visuele beperkingen.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken adviseert mensen met een mogelijk foutief paspoort om niet te reizen en kosteloos een spoedpaspoort aan te vragen. De Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) heeft 42.000 mensen een brief gestuurd met het verzoek hun paspoort te controleren. Een onvolledig paspoort kan problemen veroorzaken aan de grens, omdat het niet voldoet aan internationale vereisten. De gevolgen kunnen per land verschillen, aldus een woordvoerder van het ministerie.

ECB Verlaagt Rente:

Mogelijke Gevolgen voor Pensioenen en Spaarrente

DE Europese Centrale Bank (ECB) heeft haar belangrijkste rentetarief opnieuw verlaagd, van 3,5 naar 3,25 procent, om de haperende Europese economie te stimuleren. Dit is de derde renteverlaging in korte tijd, na een eerdere periode van forse renteverhogingen om inflatie te bestrijden. Hoewel de inflatie nu redelijk onder controle is, verwacht de ECB dat deze licht zal stijgen door loonsverhogingen.
De renteverlaging kan negatieve gevolgen hebben voor pensioenfondsen, die mogelijk moeite hebben om pensioenen te verhogen vanwege de lagere rente. Dit bemoeilijkt hun vermogen om voldoende geld opzij te zetten voor toekomstige verplichtingen. Ook spaarrentes kunnen dalen, omdat banken minder rente ontvangen voor gestald geld bij de ECB. Dit zou tevens de hypotheekrentes verder kunnen doen dalen, hoewel banken deze verlaging al kunnen hebben ingecalculeerd.
Het besluit benadrukt de uitdagingen van het balanceren tussen economische stimulans en financiële stabiliteit.

⟶

Kabinet Weigert Extra Miljoenen voor Restauratie Monumenten in Verval

HET kabinet weigert 770 miljoen euro vrij te maken voor de restauratie van vervallen monumenten, ondanks dringende verzoeken vanuit de Tweede Kamer. Ongeveer 15% van de monumenten in Nederland heeft dringend onderhoud nodig, maar door bezuinigingen wordt de restauratie van grote panden uitgesteld. Dit brengt het risico van verval en instorting met zich mee.

Minister Eppo Bruins van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap stelt dat er simpelweg te weinig budget beschikbaar is en dat er keuzes gemaakt moeten worden. Hoewel de oppositie aandringt op aanpassing van de begroting, blijft de coalitie vasthouden aan het huidige beleid. Alternatieve financieringsmogelijkheden, zoals verduurzamingssubsidies, worden voorgesteld om de culturele sector te ondersteunen, maar zonder extra geld blijft de restauratiedoelstelling voorlopig buiten bereik.

Basisonderwijs Hervormd:

Nieuwe Taal- en Rekeneisen Aangenomen

NA jaren van dalende prestaties in lezen en rekenen heeft het ministerie van Onderwijs nieuwe, concretere kerndoelen voor het basisonderwijs vastgesteld. Deze vervangen de verouderde en vage eisen uit 2006. De nieuwe doelen beschrijven gedetailleerd wat leerlingen moeten leren, zoals de relatie tussen breuken, decimalen en procenten, en specifieke breuken zoals stambreuken en onechte breuken.

Daarnaast worden scholen gestimuleerd om creatievere lesvormen te gebruiken, zoals het maken van raps in taallessen, en om vakken te integreren, bijvoorbeeld door taalvaardigheid te verbeteren tijdens aardrijkskunde. Ook wordt digitale vaardigheden benadrukt, waaronder typen en het begrijpen van geheugenomvang zoals megabytes.

Deze hervormingen zijn bedoeld om scholen duidelijkere richtlijnen te geven en de leerstof beter aan te laten sluiten bij de huidige tijd. Verdere updates voor andere vakken, zoals burgerschap en digitale geletterdheid, volgen later.

Brandweerkazerne Stadtallendorf Afggebrand door Ontbreken Rookmelder

IN het Duitse Stadtallendorf is de brandweerkazerne, geopend in januari, afgebrand doordat een van de geparkeerde brandweerwagens vlam vatte. Ironisch genoeg was er in de garage geen brandalarm of sprinklerinstallatie aanwezig, wat leidde tot een verwoestende brand. De schade bedraagt naar schatting 20 miljoen euro en twaalf brandweerwagens zijn volledig uitgebrand.

Hoewel het gebouw hypermodern was, ontbrak het alarmsysteem juist in de garage. Dit werd tijdens de bouw niet noodzakelijk geacht. De brand doet in Duitsland de discussie oplaaien over het verplicht stellen van rookmelders in openbare gebouwen. Volgens Norbert Fischer, voorzitter van de brandweervereniging van Hessen, zal dit incident zeker leiden tot heroverweging van veiligheidsmaatregelen voor toekomstige kazernes.

Laagste Groei Aantal Startende Ondernemers in Tien Jaar

HET aantal startende ondernemingen in Nederland is in het derde kwartaal van 2024 met 7,8 procent gedaald ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar, volgens de Kamer van Koophandel (KVK). Slechts 59.105 nieuwe bedrijven werden geregistreerd, terwijl 34.087 ondernemingen stopten, een stijging van 15 procent. Het aantal faillissementen steeg met 38 procent naar 1.151.

Hoewel er nog steeds meer starters dan stoppers zijn, bedraagt de netto toename slechts 2,6 procent, het laagste groeisaldo in tien jaar. Experts wijten de afname aan nieuwe overheidsmaatregelen, zoals de verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zzp'ers, en een verzadigd bedrijvenlandschap in Nederland, waardoor minder ruimte is voor nieuwe ondernemingen.

Sports • NL

Harrie Lavreysen Mist Historische Wereldtitel

Na Verrassende Uitschakeling op WK Baanwielrennen

HARRIE Lavreysen is verrassend vroeg uitgeschakeld tijdens de keirin op het WK baanwielrennen in Ballerup, Denemarken. De Nederlander, die eerder olympisch goud won op dit onderdeel, wist zich niet te plaatsen voor de finale na een incident in de halve finale.

Lavreysen, recordhouder van veertien wereldtitels in het baanwielrennen, miste hierdoor de kans om zijn vijftiende titel te behalen. Zijn landgenoot Jeffrey Hoogland bereikte wel de finale, maar eindigde teleurstellend op de zesde plaats.

Verrassende Uitschakeling in Halve Finale

Lavreysen en Hoogland, die eerder deze week samen met Roy van den Berg voor de zoveelste keer wereldkampioen werden in de teamsprint, reden samen in de halve finale van de keirin. Het Nederlandse duo begon de race vanaf de achterste posities en zette in de laatste ronde de aanval in. Terwijl Hoogland zich met succes naar de finale sprintte, had Lavreysen pech door een incident met de Engelsman Harry Ledingham-Horn. Ledingham-Horn week iets af van zijn lijn, waardoor Lavreysen naar buiten moest sturen om een botsing te vermijden. Deze manoeuvre kostte hem echter kostbare tijd en een plek in de finale.

In plaats van te strijden om de wereldtitel, moest Lavreysen genoegen nemen met de B-finale, waar hij uiteindelijk als tweede eindigde. Voor Hoogland verliep de grote finale niet naar verwachting, hij eindigde op de zesde plaats.

Geen Vijftiende Wereldtitel

Met deze uitschakeling mist Lavreysen voorlopig de kans om zijn vijftiende wereldtitel te behalen en alleen recordhouder te worden. De 27-jarige Nederlander deelt momenteel het record van veertien wereldtitels met de Fransman Arnaud Tournant. Eerder tijdens dit WK kwam Lavreysen al op gelijke hoogte met Tournant door de teamsprint te winnen. De komende zondag heeft hij echter nog een laatste kans om geschiedenis te schrijven, wanneer hij deelneemt aan de sprintfinale.

Lavreysen's Unieke Prestatie

Hoewel Lavreysen deze week geen nieuwe hattrick kon voltooien, is hij al een van de meest succesvolle baanwielrenners in de geschiedenis. Op de Olympische Spelen van Parijs eerder dit jaar zette Lavreysen een unieke prestatie neer door zowel de sprint, de teamsprint als de keirin te winnen. Dit was de derde keer dat hij deze prestatie neerzette, na eerder succesvol te zijn geweest tijdens de wereldkampioenschappen van 2020 en 2021.

Keirin: Een Dynamische Discipline

Keirin is een van de meest dynamische disciplines in het baanwielrennen. Zes renners starten achter een gemotoriseerde gangmaker, die na drie ronden de baan verlaat. Vervolgens sprinten de renners in drie ronden om de overwinning. Deze explosieve discipline vereist snelheid, tactisch inzicht en positionering, wat het extra uitdagend maakt.

Blik Op De Sprintfinale

Ondanks de teleurstelling in de keirin, heeft Lavreysen nog een kans om dit WK succesvol af te sluiten. Zondag strijdt hij om de wereldtitel in de sprint, waar hij opnieuw de mogelijkheid krijgt om alleen recordhouder te worden van het aantal wereldtitels in het baanwielrennen. Met zijn indrukwekkende staat van dienst en bewezen prestaties blijft Lavreysen een topfavoriet voor deze laatste kans op WK-goud in Ballerup.

KNSB en Italië Bundelen Krachten voor Winterspelen 2026

DE Koninklijke Nederlandse Schaats Bond (KNSB) en de Italiaanse ijssportfederatie FISG gaan samenwerken richting de Olympische Winterspelen van 2026 in Milaan-Cortina. Beide landen hebben een overeenkomst ondertekend die loopt tot en met 2026. De samenwerking is gericht op het delen van kennis en ervaring om de prestaties in langebaanschaatsen, shorttrack en kunstschaatsen verder te verbeteren.

Volgens Remy de Wit, technisch directeur van de KNSB, biedt de samenwerking met Italië een unieke kans voor de Nederlandse topsporters en coaches om zich optimaal voor te bereiden op de Spelen. “Nederland en Italië behoren al jaren tot de wereldtop in het langebaanschaatsen en shorttrack,” legt De Wit uit. “Met het oog op de Olympische Spelen van 2026 zijn de Italianen ideale sparringpartners voor TeamNL. Bovendien biedt de samenwerking de mogelijkheid om de wedstrijdomstandigheden in Milaan vaker te ervaren dan alleen tijdens de testevents.”

Gezamelijke Trainingskampen en Expertise

De samenwerking gaat verder dan alleen het uitwisselen van kennis. De KNSB en FISG zullen gezamenlijke trainingskampen organiseren voor schaatsers in verschillende disciplines, waaronder langebaanschaatsen, shorttrack en kunstschaatsen. Deze uitwisselingen zullen niet alleen de sporters ten goede komen, maar ook de coaches van beide landen, die de kans krijgen om elkaars werkwijzen te leren kennen en te verbeteren.

Andrea Gios, voorzitter van de FISG, benadrukte de wederzijdse voordelen van deze samenwerking. “Onze federaties behoren internationaal tot de top in langebaanschaatsen en shorttrack. Door dit gezamenlijke programma denken we dat we elkaar nog verder kunnen versterken en ons kunnen blijven onderscheiden op het wereldtoneel. Daarnaast zijn we overeengekomen om onze gezamenlijke ambities op het gebied van kunstschaatsen verder te ontwikkelen.”

De samenwerking heeft dus niet alleen als doel om prestaties te verbeteren in disciplines waarin beide landen al succesvol zijn, maar ook om kunstschaatsen verder te ontwikkelen, een discipline waarin nog groeimogelijkheden liggen.

Voorbereiding op Olympische Omstandigheden

Een belangrijk onderdeel van de samenwerking is dat Nederlandse schaatsers en coaches zich beter kunnen voorbereiden op de omstandigheden in Milaan. Door vaker in Italië te trainen en deel te nemen aan gezamenlijke programma’s, krijgen de Nederlandse sporters de kans om vroegtijdig te wennen aan de specifieke omstandigheden die hen tijdens de Olympische Spelen te wachten staan.

De basis voor de samenwerking werd gelegd tijdens het congres van de internationale schaatsunie (ISU) afgelopen zomer in Las Vegas. Hoewel de overeenkomst in eerste instantie gericht is op de Olympische Spelen van 2026, is de intentie om ook na de Spelen door te gaan met de samenwerking. De gezamenlijke ambities van beide federaties bieden mogelijkheden voor langdurige ontwikkeling en samenwerking op het gebied van schaatssport.

Toekomstige Vooruitzichten

Met deze strategische samenwerking tussen de KNSB en FISG wordt een stevige basis gelegd voor de komende jaren. Beide landen hebben hun ogen gericht op de Olympische Spelen van 2026, maar de samenwerking kan ook op langere termijn een bijdrage leveren aan het succes van hun schaatsteams. Zo kunnen de schaatsers en coaches van beide landen niet alleen profiteren van elkaars kennis, maar ook van betere voorbereiding op de internationale competitie en toekomstige ontwikkelingen in de schaatssport.

Nederlandse teamsprinters veroveren opnieuw goud op WK in Denemarken

DE Nederlandse teamsprinters hebben opnieuw hun dominantie bevestigd door goud te winnen op het WK baanwielrennen in Ballerup, Denemarken. Roy van den Berg, Harrie Lavreysen en Jeffrey Hoogland waren in de finale te sterk voor het Australische team en wonnen overtuigend met een tijd van 42,046 seconden, tegen 42,673 voor de Australiërs. Dit markeert de zesde wereldtitel voor het trio, dat al jaren de teamsprint domineert.

Ongeslagen sinds 2018, met uitzondering van 2022
Sinds hun eerste wereldtitel in 2018 in Apeldoorn zijn de Nederlandse sprinters vrijwel onverslaanbaar geweest op de teamsprint. Alleen in 2022 moesten ze in de finale hun meerdere erkennen in de Australiërs. Sinds 2019 vormt Van den Berg samen met Lavreysen en Hoogland het vaste team, dat bekendstaat onder de bijnaam 'Bullet Train'. De Nederlandse ploeg heeft hiermee niet alleen een sterke WK-historie opgebouwd, maar ook tweemaal olympisch goud behaald, in zowel Tokio (2021) als Parijs (2024).

Verloop van de wedstrijd
Het Nederlandse trio begon met een solide kwalificatieronde, maar wist dat het tempo omhoog moest om opnieuw goud te kunnen winnen. In de halve finale en finale lieten ze zien dat ze onder druk kunnen presteren, ondanks dat de omstandigheden in Denemarken uitdagender waren dan bij de Olympische Spelen van Parijs eerder dit jaar. "We wisten dat het sneller moest en dat hebben we consequent gedaan in de finale," aldus Lavreysen, die met deze overwinning zijn veertiende wereldtitel veroverde. Hij evenaart hiermee het record van de Fransman Arnaud Tournant.

Zware periode na de Spelen
De Nederlandse renners gaven aan dat de voorbereiding op het WK, dat slechts acht weken na de Olympische Spelen plaatsvond, niet vanzelfsprekend was. "Na de Spelen vindt iedereen het normaal dat we hier weer winnen, maar dat is het niet," zei Van den Berg. "We zijn gewoon mensen die heel hard werken om ons op te laden. Dit succes komt niet vanzelf."

Hoogland bevestigde dat de weken na de Spelen hectisch waren, maar benadrukte dat het team professioneel genoeg is om snel weer de focus te vinden. "We wilden heel graag onze wereldtitel behouden en dat is gelukt, ook al wisten we dat het zeer zou doen," aldus Hoogland.

Toekomst van de teamsprint
Hoewel het trio al jaren onverslaanbaar lijkt, is het onduidelijk hoe lang ze deze dominantie kunnen vasthouden. Van den Berg, die inmiddels 36 jaar is, twijfelt over zijn toekomst op de fiets, terwijl Hoogland (31) nog geen uitspraken heeft gedaan over deelname aan de Olympische Spelen van 2028. Lavreysen (27) daarentegen heeft aangegeven zeker naar Los Angeles 2028 te willen werken om zijn aantal olympische titels verder uit te breiden.

De toekomst van de Nederlandse teamsprint blijft dus onzeker, maar voor nu blijft het trio het te kloppen team op mondiaal niveau.

RECETA DI DIA

Greek Chicken Gyros

AKI bo tin un receta di Greek Chicken Gyros, u plato tradicional cu ta combina e sabornan Mediteraneo fresco cu un dushi marinada di galiña. Gyros ta perfecto pa un cuminda light, pero tambe satisfactorio, ideal pa cualkier ocasion. A continuacion, nos ta laga un receta pabo, paso a paso pa bo por disfruta di e clasico Griego aki na cas.

Ingrediente:

P'e galiña:
4 pecho di galiña sin weso y sin cuero
3 cuchara di azeta di oleifi
3 djente di conoflok corta chikito
1 telep di oregano seco
1 telep di comino mula
1 lamunchi (su juice)_
Salo y pepper na gusto.

P'e saus tzatziki:
1 cup di Greek Yoghurt
1 concomber raspa
2 djente di conoflok corta chikito
1 cuchara di juice di lamunchi
1 cuchara di azeta di oleifi
Salo y pepper na gusto

P'e armamento:
Pita bread of pita bread integral
Tomati na slice
Siboyo cora na slice
Lechuga fresco
Keshi feta crumbled (opcional)

Instruccion:

1. Marina e galiña: Den un comchi grandi, mescla e azeta di oleifi, e conoflok, e oregano, e comuno, e juice di lamunchi, salo y pepper. Añadi e pechonan di galiña y sigura cu nan ta bon cubri p'e sason. Lag'e reposa den frigidaire durante por lo menos un ora (preferiblemente 4 ora of he ter anochi pa mas sabor).

2. Cushina e galiña: Prekeita un panchi of grill riba candela medio-halto. Cushina e pechonan di galiña durante 6-7 minuut pa cada banda of te ora cu nan ta completamente cushina. Kit'e di candela y lag'e reposta algun minuut prome cu corta nan na repi.

3. Prepara e saus tzatziki: Mientras cu e galiña ta cushina, mescla e Greek Yoghurt cu e concomber raspa, e conoflok, e juice di e lamunchi y azeta di oleifi. Sasona cu salo y pepper na gusto. Hinc'e den e frigidaire te ora cu e ta cla pa sirbi.

4. Arma e gyrosnan: Keinta e pita bread levemente y despues pone un capa di e saus tzatziki. Añadi e repinan di galiña, e slicenan di tomati, siboyo cora, lechuga fresco y si bo ta desea, un poco di keshi feta garna.

5. Sirbi: Dobla e pita bread y sirbi e giros inmediatamente. Disfruta di bo Greek Chicken Gyros casero!

E ta un receta simpel pero yena di sabor, perfecto pa un cuminda rapido of hasta pa comparti cu bo amigonan. Bon probecho!

Fortaleza pa Famia

Nos tur por haci fout, pero humildad y obediencia ta lanta nos bek

SAMSON no a perde su forsa, pasobra su cabes a wordo feita, e a perde su forsa pa motibo di su desobediencia na Dios.

Desobediencia den tur sentido di palabra ta kibra nos forsa, spiritual, moral y fisico.

Desobediencia na Dios ta pone cu ora maldad presenta nos no tin forsa pa reprende, y rechase.

Desobediencia ta habri porta pa malesa.
Desobediencia ta habri porta pa discusion, pleito y division.
Desobediencia den trafico ta habri porta pa accidente.
Desobediencia den matrimonio ta habri porta pa inmoralidad y adulterio.
Desobediencia den nos finansa ta habri porta pa preocupacion y dolor di cabes.
Desobediencia den mantencion di nos auto, por pone nos cana na pia.
Desobediencia den trabao, por pone cu nos ta perde nos trabao.
Desobediencia na Dios, ta duna diabel bentaha den tur area di nos bida.
Desobediencia di un alumno, ta pone cu e no ta gradua.

Den tur cos cu nos ta haci, nos obediencia na Dios mester wordo mira, pasobra esey ta nos bida. Mas obediencia na Dios tin den nos bida, mas bendiciona nos ta.

No laga ningun hende gaña bo cu bo ta asina profesional, bo ta asina bon, cu bo no tin mester di Dios. Pasobra hende ta gusta depende riba hende, confia den hende, y despues ora hende defrauda nan, nan ta bisa hende ta falso, pero esey no ta e berdad, e berdad ta e, desobediencia na Dios, caminda hende a pone carni (Hende) como su fortalesa (Jeremias 17:5), y a lubida of rechasa Dios.

Pakico boso ta yama Mi, Señor, Señor y no ta haci loke mi ta bisa (Lucas 6:46).

Cuanto tempo mas O simpelnan boso lo stima simplesa, y bofonadonan lo tin delicia den hacimento di bofon. Bolbe na mi reprendemento! Mira lo Mi derama mi Spirito riba boso, lo mi haci mi palabranan conoci na boso. Pasobra Mi a yama y boso a nenga, mi a saca mi man y ningun

hende a haci caso. Ma boso a rechasa tur mi conseho, y no tabata kier mi reprendemento. Tambe lo mi hari di boso calamidad. Lo mi haci bofon ora miedo bin riba boso, ora boso miedo bin manera tempestad, y boso calamidad bini manera un warwaru. Ora cu ansha y angustia bin riba boso. E ora ey nan lo yama mi, ma lo mi no contesta, nan lo busca mi cu diligencia, ma nan lo no haya mi, pasobra nan tabata odia conocemento, y no a scoge pa e temor di Señor (Proverbionan 1:22-29)

Den Proverbionan 1: 33 ta para skirbi lo siguiente: Ma esun cu scucha mi lo biba confiadamente, y lo biba trankil sin miedo di maldad.

No laga ni un hende gaña boso cu palabranan bano, pasobra ta pa motibo di e cosnan aki e furia di Dios ta bin riba e yiunan di desobediencia. P'esey no sea participe hunto cu nan.
Si un hende bisa bo pa haci maldad, of participa den maldad, sea asina sabi di wak e den su wowo y puntre, dicon bo mes no ta bay hacie?

Maldad ta bini lora den aun papel di regalo, y hopi biaha cu palabra nan dushi hunto cu ne, ofreciendo siguridad falso, pa asina hende cay den gara di diabel, pero esnan cu tin temor di Dios, ta huy bay leu, y ta rechasa maldad.

Desobediencia ta pone e man di Dios bira contra nos (1 Samuel 12:15).

Obediencia, ta pone bendicion di Dios yobe riba nos bida na abundancia.
Nos tur por haci fout, pero humildad y obediencia ta lanta nos bek.

Sinceramente, Pastoor Marcel Balootje

Santo di Dia

Apostel di e Pasion di Cristo

Awe ta dia di San Pablo de la Cruz

DIA 19 di october ta celebra e fiesta di San Pablo de la Cruz, un sacerdote Italiano naci na 1694 cu tabata e fundado di e Congregacion di e Pasion di Hesucristo, conoci como e Pasionistanan. E santo aki a dedica su bida na predica e misterio di e pasion di Cristo, convenci cu e sufrimento di Hesus na cruz tabata e acto supremo di e amor di Dios pa humanidad.

For di hopi hoben, Pablo a experencia un profundo yamada spiritual cu a hib'e na biba un bida marca pa oracion, ayuno y penitencia. Su obhetivo tabata lanta den e curason di e fielnan un amor mas profundo pa Dios a traves di meditacion di e sacrificio di Cristo. Na 1720, cu e permiso di Papa Benedicto XIII, a funda e Pasionistfanan, un orden religioso cual carisma central ta mantene e memoria di e pasion di Hesucristo bibo y propag'e como un caminda p'e conversion spiritual.

San Pablo de la Cruz tabata un predicado incansabel, recoriendo diferente region di Italia pa difundi e mensahe di e compasion y e amor redentor di Dios. Su sermonnan tabata conoci pa move e multitud y conduci hopi na e reconciliacion cu Dios. Ademas di ta un predicado destaca, e tambe tabata un confesor hopi pidi, ofreciendo conseho y direccion spiritual na persona di tur condicion.

Durante su bida, el a funda varios monasterio y comunidad religioso, consolidando su legado den iglesia. Su orden ta sigui activo te dia di awe, cu presencia rond mundo. E Pasionistanan ta sigui cu nan mision di difundi e importancia di e sufrimento redentor di Cristo, ofreciendo consuelo y speransa na esunnan cu ta enfrenta dificultad y dolor.

San Pablo de la Cruz a wordo canonisa pa Papa Pio IX na 1867. Su bida di sacrificio, oracion y servicio ta un ehempel di entrega total n'e amor di Dios y su mensahe di redencion.

Crea un comienso nobo den enseñansa

Inscripcion pa 21+ Toets na IPA ta habri

NUNCA ta laat pa un comienso nobo! Si pa un of otro motibo bo mester a interumpi bo estudio of bo ta considerando cambio di carera, Instituto Pedagogico Arubano (IPA) ta duna bo e oportunidad pa cuminsa di nobo den ramo di enseñansa.

Tur persona cu desde 1 di september 2025 tin minimo 21 aña y cu kier haci un estudio na IPA, pero no tin diploma di sea havo, vwo of mbo nivel 4, por inscribi pa haci e asina yama 21+ Toets. E 21+ Toets ta midi si bo tin nivel di havo cu ta necesario pa por studia na IPA. Si bo logra pasa e 21+ Toets cu exito, bo por inscribi pa un estudio inicial cu IPA lo ofrece durante aña academico 2025-2026. Asina cu bo inscribi bo ta bin na remarke pa participa na e test di admision (beroepstest) y e programa preparatorio (voorprogramma) cu lo tuma luga durante aña academico 2024-2025. Si bo logra pasa e test di admision cu exito y completa e programa preparatorio bo por cuminsa cu bo estudio na augustus 2025.

Informacion di 21+ Toets

21+ Toets ta consisti di tres materia entre otro: Hulandes, Matematica y Hende y Comunidad. 21+ Toets ta tuma luga diasabra 1e di februari, diamars 4 di februari y diasabra 8 di februari 2025.

Tur informacion di 21+ Toets ta riba IPA su website. Bay na www.ipaaruba.com y click riba 21+Toets. Akinan lo bo haya informacion tocante contenido di 21+Toets, e preguntanan mas frecuente haci (Pag. 13 y 14 Toelichtingsdocument IPA 21+ toetsen voor het studiejaar 2025-2026) y procedura di inscripcion.

Anochi di informacion

Banda di esaki lo tin anochi di informacion diaranson dia 23 di october 2024 di 7 pm - 8:30 pm na IPA. Bo lo haya splicacion di kico 21+ Toets ta encera. Alabes lo elabora riba contenido y trata ehempel di tarea di diferente materia cu ta forma parti di 21+ Toets.

Inscripcion

Tur persona cu ta interesa pa haci 21+ Toets por inscribi via e website www.ipaaruba.com. Pa por inscribi mester cumpli cu e pago di AWG 80,- y pone como anexo copia di comprobante di pago den formulario digital di inscripcion. Tene na cuenta cu e comprobante mester tin bo nomber riba dje, p'asina nos sa na ken e pago ta pertenece. Na final bo lo ricibi confirmacion di bo inscripcion. E ultimo dia pa inscribi pa 21+ Toets ta 29 di november 2024. Despues di e fecha aki no tin posibilidad mas pa inscribi.

Esaki ta e oportunidad pa pone meta nobo y tuma bo futuro den bo man. Bay p'e!

Instituto Pedagogico Arubano

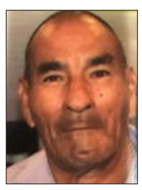

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

Bou di alanan di Dios mi ta sigur
Salmo 91

Cu profundo dolor pero agradecido pa tur loke ela nifica pa nos, ta anuncia fayecimento di:

Dr. Glenn Robert van Trigt
*22-04-1952 - †18-10-2024

Acto di despedida lo wordo anuncia despues

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Leopoldo Willems
*15-11-1943 - †15-09-2024

Acto di entiero lo wordo anuncia despues.